46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 407 Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/29 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 ՈՒՐԲԱԹ 24 ՁԷՄՍԶԻՒԼ ԷՎԱՎԷԼ 16 ԱՂՕՍԹՕՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՖԱՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱԱԿՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Ալի Մաստեթի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته‌سی
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մատչելիք պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՒՕՏԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՓԻՒՍԱՆ ՊՇԱՆՉԱԿՈՐ ԴԷՊՔԵՐՈՒ
ՎԱՆԸ, ԹԷՈԴՈՒԿԻ ՍՐՍԱՓՈՅՑ ՄԷԿ ՆՇՈՒԱՎԵՊԸ
ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԵՐ ՏՈՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԲԺԻՇԿԻՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆԸ

Թանկին մէջ ամբողջ շաբաթ մը խօսեցաւ անոնց ամօսնութեան վրայ, որովհետեւ սովորականէ դուրս պատանութիւն մը էր երեսնց պակինը և անուշ, ժողովրդային հովուերգութեան մը հետ քիչիկ մը ալ յանդգնութիւն կար անոր մէջ։ Հարսին աղուորութիւնը ամէնքին բերանն էր և ոչ մէկը կար որ անոր վրայ պակասութիւն մը գտնէր, բացի ունեցած ժողովուրդի զանգի, ռամիկի տեսակ մը հովէն։

Մենք ալ, հանդիսին երգներով երիտասարդ ամուրիներ, հետաքրքրուեր էինք այդ ամօսնութիւնով, և մեր երիկ մարդոց դիւրաւոր երեւակայութիւնով, ինքներենիս, երկանկութեան ամբաներ կ'որոշէինք ապէ զոյգին համար, գորովի ու սէրի ամբողջութիւններ՝ որոնք ընտանեկան կեանքի գեղեցիկ բարեբաստութիւններն են, և այդ կեանքին տենչալու միա՛կ պարագան։

Աղէկ կը յիշեմ, օր մը բարեկամի մը դեղարանը նստած էի ք. մեր խօսակցութիւնը միշտ կինն էր — և տակէն անխուսափելի ինչ կայ արդէն — երբ խօսքը դարձեալ վերի ամուսնութեան թեմ տուաւ։ Նոյն հանդիպեցնող վերաբերմունքը, նոյն հեշտ ակնարկը այդ պատմութեան հանդէպ, և մեր կուրքին տակ գիրգ բան մը մնացած էր, անորոշ՝ մանկութեան պէս բան մը։

Այս միջոցին ներս մտաւ Խսեւերով հագուած կին մը, ծերուկ, թոշոլ ակռաներուն անկումէն դուրս ցցուած դէմքին մորթը ճանկռտուածի պէս հոգայթեւած։ Կեցաւ և գրպանէն թուղթ մը հանելով դեղագործին տուաւ որ առնելով սկսաւ բարձր կարդալ...

Pour Mr. * * *

—Ի՞նչ, ի՞նչ. պռացինը գրեթէ ամէնքիս ալ, որ այդ պահուն զգացուցէինք մեր ներսը զգացական խզու�պէս բան մը։

—Ինչ...

Դեղագործը կրկնեց վերնագիրը, կարդաց պարունակութիւնը. բժիշկին ալ ստորագրութիւնը և կենալով մը ըսաւ.

—Սիթիլիզի և...

Ոգումը խիստ եղած էր, պատրանքիմը պէս դառն որ կը խորտակէր մեր միտքին ու սիրտին կառուցած ոսկեղէն դղեակին ամբողջական շէնքը։

Այդ տղան, որուն սիրային քաջութեան վրայ դեռ վարկեան մը առաջ կը խօսէինք, սիֆիլիզի և ուրիշ սեռային ախտերու տէր է եղեր... և նոյն պահուն միտքերնիս գնաց մինչեւ, այն առոյգ, լուսինկայի պէս աղուոր հարսն, որ դիմեր էր դէպի անոր գիրկը, դէպի աղտեղութիւն և սերնդական թունաւորում...։

Հաստատուիլ, ստուգուիլ ուզեցինք սակայն, ու

—Մայրիկ, ըսի. աս տղան սրո՞ւնն է։

—Իմինս է օրթտի, իմինս, բաւ. ի՞նչ կայ որ...

—Սա՛ առջի օրուան կարգուողը չէ՞...

—Հա՛ զաւակս, ա՛ն է, ա՛ն... վերջացուց կինը, կարծես չուզելով խօսքը երկարել։

Ամբողջ ժամ մը, երբ նստած էր այդ կինը մեր քովը, բառ մը իսկ չփոխանակեցինք իրարու հետ, շրթունքնի՛ս իսկ չխազաց։ Սակայն ամէնքիս ալ լուռ, ներքուստ ու սեղմուածքի մը մէջ, կը խորհէինք այս խնդիրին վրայ, աչքերնիս գեղջին, ձեռքերնուս ոգեայով ծունկերնիս գրկած և չէինք կրնար գրեթէ թաց ցաւ մը զսպել մեր ներսը. առոյգ, կանանչ և ծաղկաթ կեանքի մը այս ցաւագին անդրանկութեան հանդէպ, ոգուէն խլուած նարնջածաղիկ մը պարզապէս՝ ճահիճի մը գոգը նետուած կամ գեղապիսակ թիթեռնիկ մը՝ փուշերու մէջ մնացած։

Կիրք մը եկաւ. դառն կիրք մը խեղդելու, սպանելու այդ վայր, որ առանց քաղուելու, առանց խղճահարութեան, հեռաւէր էր այդ աղջիկին, պատրեր, գրաւեր էր զայն իր լպիրշ ակնարկներուն և լկտի ժպիտներուն ժարովը, զորս հանրաքարոզներէն ժառանգեր էր... Եւ առանց ուզելու, մեր աչքերուն առջեւէն սկսաւ սահիլ, վեց ամիս ետքի ներկեցեալը այդ տունին։ աղջիկին դէմքի կարմիրները հալած՝ մարմնին միսերը սպառած, ոսկրոյն և արգանդը լեցուն վաղուան զաւակով մը, որ լոյս աշխարհը ցաւի մէջ պիտի տեսնէր. հայրիկին վատոյժ երակներուն թոյնը փոխանցուած էր իրեն յաւերժական, դառն, անխուսափելի և անտանելի՛ ալ պատիժը զոր կնայ տալ Բնութիւնը իր մեքենական և անսիրտ օրէնքով. և իր ծիլի՛ն մէջ իսկ որդերէն խածատուած, գօսացած այդ տերեւը պիտի շարժէր տիեզերքի սա՛ շարժականութեան մէջ գինովի մը պէս. գինովէ աւելի մը, ողջ մեռած մը, որ օր մը պիտի զգեստուէր վերջապէս, կեանքին հանդիպելու, վայելքներուն շրթո՛ւնքի իսկ չկրնալով դպցնել։

* * *

Կինը դուրս ելած էր և լռութիւնը կոյս կը մնար տակաւին։ Դեղագործը չիչերը կարգադրելէ, գործիքները մաքրելէ վերջ քովերնիս եկաւ նոյնչա՛փ ալ ինք ազդուած, և

—Ընտանեկան կեանքին մէջ ի՞նչ դառնութիւններ կան, յարեց։

—Եւ ատոնք ծո՛ւռ ըմբռնումներու, անհաշիւ ընթացքներու համար պարզապէս, խօսք առաւ բժշկական ուսանող մը, որ որչափ իր արհեստին նոյնքան ալ գրականութեան և իմաստասիրութեան հետեւած էր, և մենք կը յարգէինք զինքը իր լուրջ, ծանրախոհ և արժէքաւոր տղայ մը։

Այնէնչ աւելի ինք ազդուած կ'երեւէր, իր ակնոցներուն տակ փայլատակող աչքերէն և չրթունքին շարժումներէն կռահելով. և իրա՛ւ սա՛պէս շարունակեց իր ընկերային տեսութիւնները։

—Միշտ այսպէս ենք եղած մեր ընկերային և ընտանեկան կեանքերուն մէջ ալ, միշտ արտաքինով հեռաւորքրուած ենք, առանց ներքինին նայելու ճիգ մը անգամ ընելու. նա՛ մէկ օրինակն ալ հիմայ տեսանք, դեռ իր բոլոր տխրութիւնովը, և ասիկա ինչո՞ւ... որովհետեւ լուրջ խարհողներ և գործադրողներ չունինք ընտանեկան այդ պարագաներու մասին։ Կրօնքը իր կեղեւին մէջ պաշտպան և անոր անքնով իրենց ուզածը գործադրել փորձող սա՛ դասակարգը, որուն յանձնուած է հոգեւորապէս ամբողջ ժողովուրդը, տգէտներու, չահամոյներու բանակէ մը կազմուած է. անոնք ո՛չ թէ կրօնային, այլ մարդկային պարտականութիւն բռնած բանին ի՛սկ գոյութեան գիտակցութիւնը չունին. իրենց համար ամուսնութիւնը աղջիկ մը՝ է և մանչ մը՝ զորս իրարու ծոց պիտի դնեն, և պիտի սպասեն տղու մը ծնունդին, որպէս զի... մկրատեն. և այս պայմաններով, երբ ժողովուրդը գիտակից չէ ընտանեկան կեանք ըսուած բանին մեծութեան, երբ չի՛ հասկնար թէ ինչ է ամուսնութիւնը, բնութիւնը ինչ թէ իր Աստուծոյ պատուէր, այլ բնական, ճակատագրային օրէնք, և չի՛ գիտեր անհատի մը պարտականութիւնը հանդէպ մեծ մարդկութեան, այս ամէն պարագաներուն մէջ յայտնի է թէ ո՛րքան ոճիրներ կը գործուին ընտանեկան երդիքներու տակ, ոճիրներ՝ որոնց ո՛չ մէկ սիրտ կը ներէ, ոչ մէկ դատողութիւն, ո՛չ գիտութիւնը, ոչ իսկ Բնութիւնը, և որոնք սակայն, արդարացում կը գտնեն կրօնքի այդ պաշտպաններուն հանդէպ, որովհետեւ ենթակաները անաստած չեն կանոնին... ժամ՛ուն մէջ պակուած են փոխանակ տունին և իրենց մեքենական «ինչալ ելլալ»ուն, «հնազանդ»ի «տէր»ի հարցումներուն «Այո» են պատասխանած։

«... Շատ աղէկ կը յիշեմ, գիտութեան ուսուցիչ մը ունէի, Իգնատիոս Մուրատեանը, Բնութեան համար հոգի տուող, մենակեաց և մարդատեա՛ց ալ մէկը որ իր տուած դասերուն մէջ ունեցած չեղումներով միշտ կը խրատէր մեզի բնութեան օրէնքէն չհեռանալ. «Դուք, կ'ըսէր, բնութիւնը որքան սիրէք անիկա ալ ձեզի ա՛նքան շատ կը սիրէ, և հոգին հետ ո՛րքան աշխատիք մարքան ուշ ձեզի իր գիրկին մէջ կ'առնէ...» Որքա՜ն իրաւունքով են գիտէ՞ք այդ խօսքերը. Բնութիւնը անսիրտ և անզգայ դատաւոր մըն է, որ իր օրէնքէն դուրս մէկը չի ճանչնար և ամենապզտիկ շեղումմը անկէց առանց պատիժի չի մնար։ Հիմա սա՛ պարագային տղան շեղած էր բնութենէն, ազատութեան մէջ էր ինկած և յանախած ալ. բնութիւնը մէջ բնա՛ւ ասանկ խերով գործ մը չէի տեսած, էլլալն պզտիկ չենք մնար...

Տկն. Եւգինէ որ սենեկէն դուրս ելած էր պահ մը, վերադառնալով,

—Ես այս գործին մէջ Աստուծոյ մասը կը տեսնեմ, ըսաւ. որո՞ւն մտքէն կ'անցներ որ Սէրովբէին մահէն վերջ փրկութեան դուռ մը կրնար բացուիլ մեզի համար...

—Օրհնեա՛լ է Աստուած, գոչեց Գրիգոր աղան և սկսաւ խաչվէն ըմբոշխնել։

Ժ.

Մեծ-Պահքի առջի օրը Մարգար էֆ. առտուն կանուխ արթնցաւ, խռոված քուն մը անցընելէ վերջ։ Կերուխումին առթիւ իր չափազանց ծանրաբեռնուած ստամոքսը ու միւս կողմէն ուղեղին բջիջներուն մէջ տպաւորուող գեղեցիկ կնոջ—այսպէս կը կոչէր Լեւոնին մայրը— պատկերը հաւասարապէս տանջեր էին զինքը մինչեւ լոյս նմանը քիչ անգամ տեսնուած տարօրինակ երազներու մէջ զինքը տարուբերելով։ Թեթեւ նախաճաշ մը ընելէն ետքը ծառանեռուն պատուէրներ տալով դուռնէն դուրս ելաւ։

Ճամբան քանի մը ծանօթներու հանդիպեցաւ, բայց չտեսնել ձեւացուց. անոնց հետ երկար բարակ խօսքի բռնուելէ զգուշանալ կ'ուզէր կարծես, իր մտածումներուն մէջ թաղուած ու մտքին խորը իր պաշտպանեալին մասին նոր ծրագիր մը պատրաստելով զբաղած, չնչմարեց իսկ թէ արդէն վաճառատունը հասեր էր։

Ու ներս մանելով ուղղակի իր սենեակը գնաց։

Պաշտօնեաները անոր այս մտահոգ վիճակը տեսնելով իւրաքանչիւրը սկըսաւ ենթադրութիւն մը ընել աւելի կամ պակաս խելքի մօտիկ, քանի որ իրենց մեծաւորին սովորութիւններն ու նոյն իսկ տնձնական գործերը ծանօթ էին իրենց...

—Նորէն խաղի մէջ դումար մը կորսնցուցած ըլլալու է, ըսաւ անոնցմէ մին...

Չէ՛ դուն ալ, երէկ փառաւոր բարենդոնտ մը ըրած է, քանատութիւն, ուտել, խմել, մարդ ի՞նչ կ'ըլլայ...

—Ես ալ անանկ կը կարծեմ... հարկա՛ւ, ան չընէ տէ մեզի պէս ւոչոչնե՞ը պիտի ընեն... անոր ամէն ւեթը տեղն է...

—Դուն ալ միշտ վիճակէդ կը դրժգոհես։ դեռ ի՞նչ կ'ուզես, աղէկ ամասական, հանգիստ գործ...,

—Վաղ անցիր...։

Բայց ոչ դոհարավաճառին ուսքին ձայնը լսելնուն պէս իւրաքանչիւրը զբաղումները ձեռք առաւ։

Բանտոնը սենեկին մէջ վեր վար կը պտտէր։

Ցայտնապէս կ'երեւէր թէ հոգեկան յուզուած վիճակի մը մէջ էր։ Բայց բարոյական այդ գրգռուն կացութեան անձնատուր ըլլալ չուզեց։ Ուստի զանգակը զարկաւ և գործով մը ըզբաղողի դէմքը մը չիներով, գործատարը կանչել տուաւ։

(Շարունակելի)

ԲԻՆԿԵԱՆՑԻ ՏԷՐ Վարդան քահանայի կրօնական հայեցքներու վերաբերեալ Երկրորդ նամակը վաղուան թիւով։

* * *

Անոնք որ պատճառութիւն չունեցան գիւղացի պատուական երէցին Առաջին նամակը կարդալու, հանձոյհով պիտի ըմբոշխնեն այս գրութիւնը։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Բ

9. Իրաւ է որ ոչ մասնիկը հաւաքական գաղափար կու տայ, բայց այդ հաւաքական գաղափարը նախատական է միայ. համոզուելու համար յիշենք հնոգի, ոնոգի, ուսոգրոգի, ֆեբլոգի, ոլնոգոգի; գոգի, դաշոգի, են.։

10. Կանայ, կանանց ձեւերը յիշած ենք ըսելով թէ էն բառին յոգնակի ուղղականը ու սեռականը այդպէս ալ կրնան ըլլալ. այս յիշատակութեան տեղի տուած է սա պարագան թէ կանանց յոգնակի սեռականը յաճախ կը գործածուի մեր արդի գրողներէն։ Նոյն դիտողութիւնը նաեւ խնդրոյ, մարմնոյ սեռականներուն համար։

11. Ինչ որ յարգելի յօդուածագիրը գրած է միավանկ գոյականով վերջացող բարդ բառերու յոգնակիին վրայ համաձայն չ'երեւար մեզ ընդհանուր կերպով նոնիրագործուած սովորութեան։ Այսօր ոչ ոք կը գրէ «չոգեկառքեր», «ենդկահաեր», «մարտանաւեր», «ծովարոյսեր», «գաղթավայրեր», «կատախումբեր», «անոնդողներ», են։ Նոյն իսկ Հանդէս Ամսօրեայ, որուն խմբագիրները Այտընեանի աշակերտներն են, չի գործադրեր Այտընեանի աւանդած այն կանոնը, որուն համաձայն ամէն բաղմավանկ բառ, ըլլայ նոյն իսկ միավանկ գոյականով վերջացող բարդ բառ, ներով յոգնակի կ'ըլլայ։ Պոլսոյ լրագրիները Թիֆլիսի և Վենետիկի գրողներն ու թերթերը այս մասին գրեթէ համաձայն են։ Այսքան միահամուռ գործածութեան մը հանդէպ կը կարծենք թէ այլ ոեն անկարելի է դառնալ խօսած լեզուին մէջ։ այս ինդիրին նկատմամբ ընդունուած սկզբունքին, զոր կը ջատագովէ այսօր Գաղանճեան էֆէնտի և զոր Այտընեան 40 տարի առաջ օրէնքի կարգ անցընել ուզած ու չէ յաջողած։ Դիտել կու տանք թէ ժողովրդական լեզուն շատ քիչ ունի միավանկ գոյականով վերջացող բարդ բառեր, որոնք հիմայ գրականութեան մէջ մեծ քանակութեամբ մուտ գտած են և որոնց ամենամեծ մասին ցանկը պատրաստելու համբերութիւնը ունեցած ենք մեր մատանեան եզրակացութեանց հասնելէ առաջ։ Բարդ բառերու յոգնակիին նկատմամբ մեր ճշտած կանոններուն մէջ, իրա՛ւ, մէկ պարագայ միայն կայ ուր երով յոգնակի կ'ըլլան այդ բառերը, սակայն այդ պարագան կ'ընդգրկէ հարիւրէ աւելի բառեր։ Այս պայմաններուն մէջ, կը կարծենք թէ, գէթ առ այժմ, Գաղանճեան էֆէնտիի՝ այս մասին ընդունած սկզբունքը, որ պարզութեան տեսակէտով մեծ առաւելութիւն ունի, կարելի չէ աւանդել իբր արդի աշխարհաբարի մէկ կանոնը։

12. Ի վերջացող բառերու հոլովման մասին այսօր գրողները այլեւս համաձայնած կ'երեւան Կ. Պոլսոյ աշխարհաբարին մէջ. ընդհանրապէս ով ձեւով կը կազմեն այդ բառերուն սեռականն ու տրականը, թէեւ ընդհանուր կանոնն ալ կը գործածուի յաճախ (*)։ Սեռականի ու գաւառական ձեւը, (ինչպէս հոգոս) որ ամփոփումն է ով ձեւին և զոր Ռուսահայք մոցուցած են իրենց գրաւոր լեզուին մէջ, Պոլսոյ գրաւոր աշխարհաբարին մէջ չէ կրցած մուտ գտնել։ «Բայց ա՛լ եղածը եղած է»), ինչպէս կը գրէ Գաղանճեան էֆէնտի։ Նոյն դիտողութիւնը նաեւ ի վերջացող բառերուն ով ձեւով գործականին համար (ինչպէս հոգով), որ միայն հոգի բառին մէջ կը գործածուի այսօր մեր գրողներու գրչին տակ։

13. Կ'ընդունինք թէ գործականի ոգնով ձեւը հետզհետէ աւելի կ'ընդհանրանայ, թէեւ ըստ մեզ, ինչպէս գրած ենք Քերականութեան յա-

(*) Կարգ մը բառերու մէջ ընդհանուր կանոնը դոյն կը գործադրուի, ինչպէս.

1. էլ վերջացող բառերուն մէջ (եղանէլ, յոհաննէլ, էլբանէլ, լուսէլ, ասպանէլ, են.). բացառիկ է ոգի որ կ'ըլլայ նաեւ ոգոյ։

2. Ն վերջացող բառերուն մէջ երբ դէն անմիջապէս առաջ բաղաձայն գայ, ինչպէս մարդէն, դանէն, ծիրանէն, կանանէն, ապառանէն, են.։

3. Շաբթուան օրերը ցոյց տուող բառերուն մէջ (երկուշաբթէն, երեքշաբթէն), են.։

4. Գոյականաբար գործածուած ածականներուն ամենամեծ մասին մէջ, ինչպէս կոյնէն, գունէն, յէրէն, մալէն, են.։

ռաջաբանին մէջ (էջ 7), ոնինամբ ձեւը նախընտրելի ըլլայ. բացառականի մէջ ոնինէ գործածել և գործականի մէջ ոնինով (և ո՛չ ոնինով)՝ տարօրինակ կ'երեւայ մեզ։

14. Ի վերջացող գոյականները, ինչպէս ըսած ենք յիշեալ յառաջաբանին մէջ, սովորաբար ընդհանուր կանոնին համեմատ կը հոլովուին և կ'ըլլան արձիւ, արձիւ, անիւ, անիւ. սակայն նկատելով որ կարգ մը բացառութիւններու մէջ տակաւին կը գործածուի պարարտ, բեռոյ, հաղորդ ձեւերը, հարկ տեսած ենք ի՝ վերջացող բառերու գրաբարաձեւ հոլովումն ալ ուսանիլ, յարելով թէ բացառաբար միայն անոնք այդ կերպով ալ կրնան հոլովուիլ։ Համաձիծիլ չենք պարտիր, բառ ձեւերուն զորս ոչ ժողովուրդը կը գործածէ, ոչ ալ մեր հին լեզուն. կը նախընտրենք պարտիր, ամէն անգամ որ չարիպուինք գործածել պարտիր՝ նուիրագործուած ասացուածներու մէջ։ Գալով ի՝ վերջացող ա՛ն բառերուն, որոնք քիչ կը գործածուին, անոնք միշտ ընդհանուր կանոնին կը հետեւին, ինչպէս ոէ-, շէ-, նէ-, էէ-, ֆէ-, խէ-, էնէ-, կանդրէ- որոնք պէտք է ըլլան ոէ-, շէ-, եւն.։

15. Ոգնէն հոլովը չի կրնար գործածուիլ իբր նախադրութեան կամ յատադրութեան խնդիր։ Նախադրութիւնները անպատճառ հոլովուած բառ մը խնդիր կ'ուզեն։

16. «Քարէ սանդուխ», «փայտէ աթոռ» բառերուն մէջ կարելի չէ ուրանալ որ էրէ, էայտ բացառականի ձեւ ունին. անուրանալի է նաեւ որ ոէ-ով, եթէ գործական հոլովէ կազմուած ածականներ են, ինչպէս շուրջ, ոկնոցա, յեռոտ, յեռամէ գործականէ կազմուած նախադրութիւններ են, և խարէ, խոնարհ, գիւրաս, պրոբնոտ, կանիա գործականէ կազմուած մակբայներ։ Ուրիշ խնդիր է թէ է, ով, օտ կրնան նաեւ ածական չլինիլ մասնիկ նկատուիլ այսօր։ Ոչի և ոտի ծագումը տարակոյս չկայ թէ պէտք է փնտռել գործականի մէջ։ Գալով էի, Գաղանճեան էֆ. կը կարծէ թէ եայի ամփոփումն է։ կարելի է որ իրաւունք ունենայ, թէեւ կարելի է պնդել նաեւ թէ էրէ, էայէ պարզապէս բացառականէ կազմուած են, էրէ, էայէ չնոսած ըսելու տեղ։

17. Հոլովուելով ածականի իմաստ տուող գոյականներուն իբր օրինակ յիշուած եարեւ պարբերը խօսքին մէջ եարեւ գոյական է, ինչպէս երբ ըսենք «դէպի եարեւ երթալ»։ «Եարեւ պարտէզը» բացատրութեան մէջ եարեւ գոյականը ածականի իմաստ կ'արտայայտէ։ Նոյնպէս երբ ըսենք ոոոոին կարէի ոոոոոցիչ կրնայ նշանակել ոոոՔոնակարէ ոոոոոցիչ։ կարէի յատկացուցիչ կ'ըլլայ ա՛յն ատեն միայն երբ նշանակէ վարժարանի մը ոոոՔին կարէի ոոոոոցիչը։

18. Գաղանճեան էֆէնտի քանի մը առիթներու մէջ յայտնած է սա կարծիքը թէ էդն, էոնէն, էրէն, մերէն, յեբէն ստացական դերանուն են և ոչ երբեք ստացական ածական։ Դիտել կու տանք թէ ստացական դերանուններն են էդն (և ո՛չ էդն)։ էոնէնդ (և ո՛չ էոնէնդ), են.։ Ինչպէս որ էմ, էոնդ, էրը ստացական դերանունները կազմուած են էմ, էոնդ, էր ստացական ածականներէն, ինչո՞ւ էդն, էոնէնդ, էրէնը ստացական դերանուններն ալ կազմուած չըլլան էդն, էոնէն էրէն ստացական ածականներէն։ Ժողովուրդը կը գործածէ էդն, էոնէն, էրէն, մերէն, յեբէն ձեւերը դէպ իբր ոգոյական ածական. չենք կարծեր որ ատիկա քերականական սխալ մը ըլլայ։ Ամէն պարագայի մէջ փափաքելի է որ յարգելի յօդուածագիրը այս մասին իր յայտնած կարծիքը համոզիչ փաստերով հաստատէ։

Ահա՛ այն գլխաւոր կէտերը, որոնց վրայ հարկ դատեցինք գրել, որովհետեւ այս կարգի խնդիրներու ուսումնասիրութիւնը մեծապէս կ'օգնէ անոնց լուսաբանութեան։ Քերականութեան երկրորդ տպագրութեան մէջ պիտի ջանանք օգտուիլ բոլոր այն դիտողութիւններէն զորս բանասէրները պիտի ներկայացնեն մեր գործին քննադատութեան առթիւ։ Գաղանճեան էֆ.ի գրածներուն մէջ ալ կան կէտեր որոնք

26
«ՄԱՆԶՈՒՄԷ» Ի ԹԱՐԹՈՆԸ

ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ

(Պոլսահայ Կեանքէ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Թ.

Լեւոն արդէն իր իր դասերուն հետ զբաղած էր զբաղիլ անկիւն մը, Սօֆի ասուսն դեռ նոր գացած պառկած էր։ Գրիգոր աղան իրեն սուրճ մը ապպրիչէ վերջը,

—Հա՛ նայիմ, ալլմա՛ն Սիրանուշս, ինչ սանկ բերնի համով խաչվէ մը, քա՛զ տեսնամ, յարեց, սրտակոթ խանդաղատանքով մը իր եղբօրը աղջիկը դիտելով յուզուած։

Ու վայրկեան մը լռութենէ վերջ,

—Այս գիչեր ւեՔնի եմ, կեանքիս մէջ բնա՛ւ ասանկ խերով գործ մը չէի տեսած, էլլալն պզտիկ չենք մնար...

Տկն. Եւգինէ որ սենեկէն դուրս ելած էր պահ մը, վերադառնալով,

—Ես այս գործին մէջ Աստուծոյ մասը կը տեսնեմ, ըսաւ. որո՞ւն մտքէն կ'անցներ որ Սէրովբէին մահէն վերջ փրկութեան դուռ մը կրնար բացուիլ մեզի համար...

—Օրհնեա՛լ է Աստուած, գոչեց Գրիգոր աղան և սկսաւ խաչվէն ըմբոշխնել։

Ժ.

Մեծ-Պահքի առջի օրը Մարգար էֆ. առտուն կանուխ արթնցաւ, խռոված քուն մը անցընելէ վերջ։ Կերուխումին առթիւ իր չափազանց ծանրաբեռնուած ստամոքսը ու միւս կողմէն ուղեղին բջիջներուն մէջ տպաւորուող գեղեցիկ կնոջ—այսպէս կը կոչէր Լեւոնին մայրը— պատկերը հաւասարապէս տանջեր էին զինքը մինչեւ լոյս նմանը քիչ անգամ տեսնուած տարօրինակ երազներու մէջ զինքը տարուբերելով։ Թեթեւ նախաճաշ մը ընելէն ետքը ծառանեռուն պատուէրներ տալով դուռնէն դուրս ելաւ։

Ճամբան քանի մը ծանօթներու հանդիպեցաւ, բայց չտեսնել ձեւացուց. անոնց հետ երկար բարակ խօսքի բռնուելէ զգուշանալ կ'ուզէր կարծես, իր մտածումներուն մէջ թաղուած ու մտքին խորը իր պաշտպանեալին մասին նոր ծրագիր մը պատրաստելով զբաղած, չնչմարեց իսկ թէ արդէն վաճառատունը հասեր էր։

Ու ներս մանելով ուղղակի իր սենեակը գնաց։

Պաշտօնեաները անոր այս մտահոգ վիճակը տեսնելով իւրաքանչիւրը սկըսաւ ենթադրութիւն մը ընել աւելի կամ պակաս խելքի մօտիկ, քանի որ իրենց մեծաւորին սովորութիւններն ու նոյն իսկ տնձնական գործերը ծանօթ էին իրենց...

—Նորէն խաղի մէջ դումար մը կորսնցուցած ըլլալու է, ըսաւ անոնցմէ մին...

Չէ՛ դուն ալ, երէկ փառաւոր բարենդոնտ մը ըրած է, քանատութիւն, ուտել, խմել, մարդ ի՞նչ կ'ըլլայ...

—Ես ալ անանկ կը կարծեմ... հարկա՛ւ, ան չընէ տէ մեզի պէս ւոչոչնե՞ը պիտի ընեն... անոր ամէն ւեթը տեղն է...

—Դուն ալ միշտ վիճակէդ կը դրժգոհես։ դեռ ի՞նչ կ'ուզես, աղէկ ամասական, հանգիստ գործ...,

—Վաղ անցիր...։

Բայց ոչ դոհարավաճառին ուսքին ձայնը լսելնուն պէս իւրաքանչիւրը զբաղումները ձեռք առաւ։

Բանտոնը սենեկին մէջ վեր վար կը պտտէր։

Ցայտնապէս կ'երեւէր թէ հոգեկան յուզուած վիճակի մը մէջ էր։ Բայց բարոյական այդ գրգռուն կացութեան անձնատուր ըլլալ չուզեց։ Ուստի զանգակը զարկաւ և գործով մը ըզբաղողի դէմքը մը չիներով, գործատարը կանչել տուաւ։

(Շարունակելի)

առիթ տուին մեզ նորանոր հետազօտութիւններ ընելու. անոնցմէ յիշենք մասնաւորապէս այն դիտողութիւնը որ կը վերաբերի «, է և » ձայնաւորներուն աչխարհաբարի յատուկ բարդութեանց մէջ սղուելու պարագային։

Երբ քննադատին նպատակն է խծբծել միայն՝ առանց նկատելու թէ իր գրածները արդա՞ր են կամ ոչ, քննադատութիւնը այն ատեն պարզապէս յարձակում մը կը դառնայ, և ոչ ոք կ'օգտուի անկէ, ո՛չ քննադատողը, ոչ ալ ժողովուրդը. առաջինը զայրոյթ կը զգայ, երկրորդը զզուանք, և քննադատութիւնն ալ օդին մէջ պացող դատարկ հրթիռի մը տպաւորութիւնը միայն կը թողու, ինչոր անխուսափելի ճակատագիրն է տգէտ, տխմար, չարամիտ և անկիրթ քննադատութեանց։ Իսկ Գազանճեան էֆէնտիի յօդուածին պէս անկողմնակալ, լուրջ և ներհուն քննադատութիւններ իրապէս և տեսական կերպով օգտակար կ'ըլլան։

Հ. ԵՒ Զ. ԱՍՍԱՏՈՒՐ

ՎԵՐՋ

ՆԱՄԱԿ ԻԶՄԻՐԼԷՆ

Բ.

Մինչդեռ Իզմիրի վարժարաններու ծրագիրները ժամանակի ոգիին համեմատ աւելի ճոխ և աւելի գործնական պէտք էին ըլլալ, ընդհակառակը աւելի տակաւ և սահմանափակ են հիմնարկուն տարիներէ առաջ երկու դպրոցներու համար նկեղ. արկեակն տարեկան 1300 օսմ. ոսկի կը ծախսէին, երբեմն խնայողութեան պատճառաւ 1000 օսմ. ոսկիի իջեցուցին։ Եւ այս ծախսը այսօր 800 ոսկիի իջած է։

Մեսրոպեան վարժարանը 230ի չափ աշակերտ ունի, ութը ուսուցիչներով և Հռիփսիմեան վարժարանը 164 աշակերտ ունի, չորս ուսուցչուհիներով, հետեւաբար ընդամէնը 394 աշակերտներ կան 12 ուսուցիչներով, որոնք 800 ոսկիով կը մատակարարուին և այս գումարին մէկ մասն ալ թոշակներէ կը բաղկանայ.

Հետեւաբար այս երկու դպրոցներու մէջ, որոնք երկրորդական ուսուցման պատկանելու զբաղմանալի յատկութիւնն ալ ունին, մէն մի աշակերտի դատարակութեան համար տարին չուրջ երկու օսմ. ոսկի ծախսելով դատարակելու, ուսուցանելու հրաչքը կը կարծեն գործել. Եւ ըսել որ այսոր քաներորդ դարու սկիզբը, Իզմիրի պէս յառաջադէմ քաղաքի մը մէջ կ'ըլլան։ Այս դպրոցներու մէջ տրուած դասերը գրեթէ պարզ գիւղաքաղաքի դպրոցի մը աշակերտներու անգամ բաւական չեն։ Եւ ինչ է պատճառը որ մեր դպրոցներու մեթոտները, նկարագիրները չեն փոխուիր և խնայողութիւն կ'ընեն, հոն, այսինքն դպրոցներու մէջ, ուր առատաձեռնութիւնը ամէնէն մեծ և իրաւացի խնայողութիւնն է, ուր գնուած խնայողութիւնը որ պարզապէս մանկտին ըստ բաւականի կրթելէ, դատարակելէ զրկել կը նշանակէ և հետեւաբար քրէական մեղք մ'է, մանկտին բարոյապէս սպաննել է։

Եւ միթէ այնչափ դժուար է Իզմիրցի հայուն համար տարեկան երեք կամ չորս հարիւր ոսկիի մը չափ գումար մը ևս նուիրելով այս երկուս վարժարանները գործնական ուսումնարաններու վերածել, ուսանողական աւելի գործնական և աւելի դիւրին եղանակներով։ Միթէ Իզմիրի մէջ բոլորովին անհետացան Սպարթաւեաններու, Եսայեաններու վեհանձն և կրթասէր սերունդները. միթէ չկան կրթասէրներ, հասարակաց կրթութեան, մանկութեան ապագային նախանձախնդիր անձնաւորութիւններ, որոնք անձնուիրաբար հաճին մեր մանկտին փրկել տգէտ մնալու դժբաղդութենէն և մօտալուտ ապագայի մը թշուառութենէն, ըստորում թշուառ պատանեկութիւն մը, ընկերիկ և անուսում երիտասարդութիւն մը պատրաստելու վրայ ենք։ Եւ ներկայ սերունդը չէ կարող մտածել թէ որչափ ծանր է իր բարոյական պատասխանատուութիւնը խիղճի առջեւ, ապագային առջեւ և Աստուծոյ առջեւ։

Մանկտոյն դաստիարակութեան գործը հոգեկան, նուիրական գործ մըն է և գլխաւոր պարտաւորութիւն մը ինչպէս նաև անստգիտ բարեգործութիւն մ'է։ Թերանալ այս մասին, ո՛չ միայն աշխարհի բարձրագոյն մէկ հաճոյքէն զրկուիլ, այլ նոյն իսկ քրէական յանցանք մը գործել կը նշանակէ։

Նշանաւոր թուական մը պիտի ըլլայ այն օրը ուր պիտի յաջողին գործնական կրթ.ծրագիրով մը մեր երկեռ վարժարաններուն վիճակը բարւոքել, ծրագիր մը որ անտարակոյս շատ փոքր տեղ պիտի յատկացընէ աշակերտներու միտքը յիշողութիւնը յոգնեցնող և չփոթու անօգուտ պարբերութիւններով բեռնաւորող դասերով, այլ պիտի բանայ աշակերտներու աւելի պիտանի և օգտակար գիտելիքներու ընդարձակ ասպարէզ մը, գործնական դասերով, ապագայ արհեստաւորները, վաճառականները պատրաստելու համար հոն, որպէս զի դպրոցէ ելած և գործնական աշխարհը մտած տեսնին ո՛ւր որ ալ ըլլան ինքնօգնութեամբ, ինքնապաշտպանութեամբ իրենց հացը ճարելու յաջողին, փոխանակ չաթաթական երկու երեք մէճիտով ծառայելու անոնց որոնք դեռ ասկէ քանի մը տարի առաջ իրենց ծնողացը ծառաներն էին։ Հացի խնդիրով, այսինքն գործնական գիտութիւններով զբաղինք որովհետեւ առանց անոնց արհեստ չկայ, առանց արհեստի վաճառականութիւն չկայ և առանց վաճառականութեան հարստութիւն, և հետեւաբար բարօրութիւն չի կրնար ըլլալ։

Ո՞ւր է այն օրը որ ձեռնհաս մարմնի մը միջոցաւ այդպիսի կրթ.ծրագրի մը գործադրութիւնը տեսնելու մխիթարութիւնի պիտի ունենանք։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Այն խորհրդակցութիւնները, որոնք տեղի ունեցան աւստրիական և հունգարական նախարարներուն կողմէ, վճռական եզք մը ունեցան արդեօք Աւստրիոյ և Հունգարիոյ տնտեսական կացութեան մասին։ Ոչինչ կարելի է ըսել տակաւին այդ մասին, իբր վերջնական խօսք։ Երբ օգոստոս 16ին Աւստրիոյ և Հունգարիոյ ելմտական նախարարապետները Մ. Քէօրպէր և Մ. Զէլ, Իշլի մէջ իրարու հանդիպեցան, թագաւոր-կայսր քով, երկրին տնտեսական կացութեան մասին կատարուած յարաբերութեանց նկատմամբ տեղեկագրութիւն մը մատուցին, ուրկէ կ'երեւայ թէ, հասկացողութիւն մը գոյացած է խնդրին ընդհանուր հանգամանքներուն վրայ, բայց անոնցմէ երկուքն ալ յայտարարեցին թէ չէին կրնար վերջնական բառը արտասանել, խնդրոյ առարկայ հարցին մանրամասնութիւններուն նկատմամբ, և որոշեցին Վիէննայի մէջ վերջին անգամ մըն ալ խորհրդակցիլ, օգոստոս 22ին յարաբերութիւնները վերջացնելու համար։

Սակայն այս վերջին բանակցութիւնն ալ կ'երեւայ թէ չկրցաւ տալ այն արդիւնքները, որոնց կը սպասուէր, որովհետեւ Հունգարացիք բացարձակապէս մերժած են մաքսային սակացոյցին զանազան պայմանները։ Ուրեմն խնդրին մեծամասնութիւններն են որ դժուարութիւն կը յարուցանեն, և երկու կառավարութեանց համաձայնութեան մը յանգելու անկեղծ բաղձանքը տակաւին իրականալի վիճակի մը մէջ չի գտնուիր։ Հակառակ ասոր, Վիէննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ, լաւատեսներ շատ կան, և յոյս կը յայտնուի թէ, տնտեսական այս հարցը վերջնականապէս նպատակաւոր ելքի մը պիտի յանգի մօտ ատեն։

ՊՈՂՈՍ Ա. ՔԻՊԷՐԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Ս. Բեդերսպուրկէն 23 օգստ. թուով կը հեռագրեն թէ Յունաստանի թագաւորը հոն հասած և ժամանած է Նոր Բեթերհօֆ։ Կայսրանին մէջ ընդունուելով կայսեր, Մարի Ֆէօտորովնա կայսրուհիին, Նիվէրին Մէքլէմպուրկի դուքսին, Անաստասիա Միխայէլովնա դքսուհիին և արքայական ընտանիքին վերաբերող ուրիշ իշխաններու և իշխանուհիներու կողմէ։

Հելլէն թագուհին և Կրէտէի Քրիսթոֆ և Նիքոլա իշխանը և Պողոս Ա. ղեքսանդրովիչ դուքսին տղաքը որոնք Ժորժ թագաւորին դիմաւորութեան գացած էին, հասան նոյն կառախումբով։

Կայսրը և թագաւորը մէկ կառք նստան, իսկ Մարի Ֆէօտորովնա կայսրուհին և հելլէն թագուհին երկրորդ կառքի մը մէջ նստեցան. նոցին վեհափառութիւնք Ալեքսանդրի ամարանոցը գացին, որ Յունաստանի թագաւորին բնակութեան յատկացուած է։

ՄՊԱՆԻԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Կը կարծուի թէ պատերազմական նախարար Վէյլէր զօրավարը, որոշած է իր հրաժարականը տալ. ասոր պատճառ ցոյց կը տրուի սա պարագան թէ արգիլած են գործադրել տալու զօրավարին հրամանները, որ արտօնութիւն տուած էր լրագրողներուն ներկայ գտնուիլ քանի մը արարողութեանց և անոնց տեղեկագրութիւնը ընել։ Զանազան պաշտօնատարներ ընդդիմացան օրագրողները ընդունելու։ Այս խնդրով զբաղող թերթերը բուռն կերպով կը բողոքեն և զօրավար Վէյլէրը իր պաշտօնին վրայ կը չանան պահել։

ԱՆԳԼԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Եւրոպական բազմաթիւ թերթեր կը զբաղին անգլիական «Սընտէյլըն» լրագրին մէջ անուանի գրագէտի մը Մ. Հուայթի հրատարակած մէկ յօդուածով։ Մ. Հուայթ առաւելապէս կը զբաղի ծովային և արտաքին քաղաքականութեան խնդիրներով և ընդարձակ հմտութիւն ունի այդ մասնագիտութեանց մէջ։

«Սընն»ի յօդուածին վերնագիրն է «Անգլիոյ յարաբերութիւնները՝ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հետ»։ Այս յօդուածը ի վեր կը հանէ թէ երեք տարուան պատերազմէ ետքը, հաշտութիւնը այն միակ քանն էր որ ամէնէն նպատակայարմար եղելութիւնը պիտի ըլլար բերիսանական շահերուն համար։ Բրնենելով Անգլիոյ Ֆրանսայի հետ ունեցած յարաբերութիւնները. «Սընն»ի յօդուածագիրը անոնց բարեկամական ըլլալուն մասին ո և է կասկածելի հանգամանք չտեսներ և կ'ըսէ թէ պէտք չէ մոռնալ որ, Ֆրանսա իր յարաբերութեանցը մասին ազատ չէ, ու զայն պէտք է Ռուսիոյ արքունեակը նկատել քաղաքական ամէն խնդիրներու մէջ։ Սակայն և այնպէս հակառակ այս դժուարութեան, ամէն պատճառ կայ հաւատալու թէ, ներկայ պարագաներուն մէջ կարելի է Ֆրանսայի հետ ո և է խնդրի նկատմամբ համաձայնութիւն մը գոյացնել, որ միեւնոյն ժամանակ Ռուսիոյ գործերուն ալ գայ։

ՊՕԷՐ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐԸ

Ահաւասիկ այն գլխաւոր կէտերը որոնք վիճաբանութեան առարկայ եղան Ուիթբէյնթի մէջ Պօէր զօրավարներուն Մ. Բրիւկէրի տուած այցելութենէն վերջ, և Լա Հէյի մէջ տեղի ունեցած տեսակցութիւններու միջոցին, որոնց ներկայ էին Պօէր զօրավարները, պատգամաւորները և Տոքթ. Լէյտս։

Ուիթբէյնթի մէջ կը մտածուի մանաւանդ այն դիրքին մասին զոր պիտի բռնեն Թրանսվալի և Օրանժի այն պաշտօնատարները, որոնք պատերազմի միջոցին Եւրոպա կը բնակին։

Պօէր պատգամաւորները և միւս տարագիրները իրենց ստացուածքները կը պահանջեն և իրաւունքը կ'ուզեն ստանալ Հարաւային Ափրիկէ վերադառնալու։ Զօրավարները պիտի պնդեն իրենց այս խնդրանքին վրայ և հաւանական է որ այն ատեն միայն գործակցին անգլիական իշխանութեանց հետ, երբ այս վերջինները իրենց հետ համաձայնին։ Սակայն դեռ վերջնական որոշում մը տրուած չէ այս մասին։ Մ. Բրիւկէր զօրավարներուն վրայ ճնշում բանեցուցած չըլլալով, անոր բռնելիք ընթացքը յայտնի չէ տակաւին. միայն զօրավարներուն հետ տեսնուած ատեն ըսած է որ կը փափաքի Հոլանտայի մէջ բնակիլ և նախամեծար կը համարի Հարաւային Ափրիկէ չվերադառնալ։

Լահէի մէջ տեղի ունեցած բանակցութեան միջոցին խնդրոյ նիւթ եղաւ Պօէր զօրավարներուն Եւրոպա և Ամերիկա ընելիք ճամբորդութեանց մէջ առնելիք միջոցները. որոշուած է վերջնական ոչ է կարգադրութիւններ չընել մինչեւ որ զօրավարները Լոնտոնէն չվերադառնան։ Բայց և այնպէս, պատշաճ դատուած է որ ոչ միայն զօրավարները այլ նաև պատգամաւորները և Թրանսվալի պետութեան հին քարտուղար Մ. Ռէյց բանախօսութիւններ ընեն Եւրոպայի մէջ այցելած տեղերնին։ Պէտք է դիտել թէ այս բանակցութեանց միջոցին Տր. Լէյտս երկրորդական դեր մը միայն ունեցած է։

ՐՈՒԶՎԷԼԴ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՃԱՌԸ

Նախագահ Ռուզվէլդ որ այս միջոցիս Նիւ-Ինկլէնտի մէջ ճամբորդելու վրայ է, Բրովիդենսի մէջ ատենաբանութիւն մը ընելով յայտարարեց թէ Դրքսդներու դէմ եղած առարկութիւնները մեծ մասամբ բոլորովին անիրաւ են։ Դրքսդները, բսաւ Ռուզվէլդ նախագահը, առեւտրական աշխարհի մէջ այնքան կարեւոր են, որքան գործարարներու վարձքի կազմակերպութեանց խնդիրը։ Ինչ որ պէտք է, հսկողութիւն մը եւ գոնացնող ատենաթի օրէնդրութիւնէ որ ամէն կերպով առեւտրական դրքսդները ժամանակիս ամէնէն կարեւոր կազմակերպութիւնները կրնայ դարձնել։ Ուրիշ դրքսդներու առթիւ եղած այն բոլոր հետեւանքները, որոնք ներկայ գրութենէն, կամ թէ դրութեան մը պակասութենէն կը ծագին, դարմանել կարենալու համար անհրաժեշտ են օրինական միջոցներ։ Նախագահ Ռուզվէլդի կարծիքով, դրքսդները պէտք է որ իրապէս կառավարութեան վերին հսկողութեան ներքեւ դրուին։ Եթէ կառավարութիւնը՝ դրքսդներու վրայ այս իշխանութիւնը ձեռք անցնէ, այն ատեն ի վիճակի կ'ըլլայ իր այդ իշխանութիւնը ի գործ դնել դրքսդներու յառաջ բերելիք իւրաքանչիւր անպատշաճ ազդեցութեան դէմ, թէեւ Ռուզվէլդ կը փութայ աւելցնել թէ կառավարութիւնն ալ դրքսդներու վրայ հսկելու համար ձեռք անցուցած իշխանութիւնը ի գործ դնելու առթիւ անհրաժեշտաբար չափաւորութեան ոգւով մը պէտք է գործէ։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊՐԻ

Ստուգութենէ զուրկ մնացած է այն լուրը թէ Սալզպրի մարքիզը դիտաւորութիւն ունի ծախսելու կեդր. Ֆրանսայի մէջ ունեցած ամարանոցը. Լօրտ Սալզպրի, ընդհակառակը, կը խորհի երկար ատեն հոն մնալ իր ազգական հետ։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ ԼՈՆՏՕՆԻ ՄԷՋ

Շահը օգոստոս 23ին այցելեց Ուինտսորի դղեակը ինչպէս և անոր չրջակայքները, Քոնոթի Արթիւր իշխանին հետ։ Ուինտսորի քաղաքը դրօշազարդուած էր ի պատիւ Պարսկի վեհապետին. Ն. Վեհափառութիւնը Ֆոկսվոռի դամբարանը այցելեց ուր Վիքթորիա թագուհիին գերեզմանին վրայ՝ ծաղկեպսակ մը դրաւ։

Նոյն իրիկունը, Շահը ճաշեց Քրիսթալի պալատին մէջ, ուր յետոյ ներկայ գտնուեցաւ հրախաղին որ մասնաւորապէս սարքուած էր իրեն ի պատիւ. Ն. Վեհափառութիւնը, որ ամփոխին կողմէ այնքան բուռն կերպով ծափահարուեցաւ, տեսարանէն հմայուած ըլլալը յայտնեց։

Շահը պիտի այցելէ Լոնտոնի համբաւաւոր մէկ պարտէզը. և պիտի մեկնի Բոլն ալ ամէն կերպով իր պաշտպանութեանը ներքեւ առաւ։

Եւ վստահ կ'ըսէր.

—Աղէկ գիտեմ որ ինծի երջանիկ պիտի ընէ ան տղան։

Ասոնք ըսելով մէկտեղ բացակայ մէկուն վրայ կը մտածէր, Էմմանուէլ Ֆաւրէօզին՝ զոր սիրած էր երիտասարդ տարիքին ճիշտ ատ երկու պզտիկներուն պէս առաջին անգամ եկեղեցիի բակը տեսնուելով անոր հետ, ատ ալ հասակի բարեկամին՝ ուրկէ ա՛յնքան տարիներէ ի վեր հեռու էր, ու կը կարծէր թէ դժբաղդ տեղ մը մնացած է։

Այն ատենէն ի վեր ծան չէր հարձակեր ատ մասին հարցում մը ուղղել իր հօրը։

Թոքթ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ԹԷՐԹՕՆԸ

ՄԱՐԳ ՄԱՐԻՈ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ա.

Տղեկ մը՝ Դասարանին Առջեւ

Եւ աւելցուց.

—Քու անունդ ի՞նչ է։

—Բոլ, պատասխանեց տղան։ Է՛ քո՞ւկդ։

—Ռոզէթ... Դուն ի՞նչ կ'ընես որ այդքան սեւցեր ես։

Գզտրիկ որբին դէմքը աղուոր չելած ածուխին փոշիներուն ապէն կարմրցաւ։

—Մխա՛ն մաքրող եմ, պատասխանեց շփոթած։

Միւս հինգշաբթի օրը Բոլ աւելի աղուոր լուացուեցաւ. բայց վիշտ մը ունէր, ճաքած չէր կրնար կոր ածուխին ձգած թանձր սեւութիւնը բոլորովին անյայտացուցնել դէմքին, վիզին ու ձեռքերուն վրայէն։

—Ռոզէթ նորէն մինակը եկաւ հոն. նորէն իրարու մօտեցան ու սկսան պտտելով խօսիլ։ Խօսքերնին Ռոզէթին ծնողքին վրայ էր երբ մայրիկը պզտիկ տղային՝ Վիքթորին ձեռքէն բռնած ներս մտաւ յանկարծ, Ռոզէթ մայրիկին խօսած էր ատ տղային համար ու ան ալ փափաքած էր անգամ մը տեսնել պզտիկ ծխան մաքրողը։

Այդ օրէն երկու տղաքը իրարմէ անբաժան բարեկամներ եղան, որովհետեւ Ռոզէթին մայրիկը կը ճանչնար Տիկ. Գուռասը, անոր յաճախորդն ալ էր։ Ու անկէ ետքը ամէն ատեն իր աղջիկին ձեռքէն բռնած խանութին առջեւէն կ'անցնէր ու Բոլն ալ ներս կառնէր։

Բոլ և Ռոզէթ մինակնին կը խօսէին իրարու հետ. և ինչ որ ամէնէն աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէր Ռոզէթին, Բոլին արդուզարդն էր։ Ռոզէթ խոստովանէր էր որ հարուստ չէին իրենք, ոչքան որ իր հագած ամէն ատենուան սեւ վերարկուն այնքան նոր ու մաքուր էր ու չէր յայտներ իրենց ներքին վիճակը։ Ըսաւ նաեւ որ իր մայրը ամէն տարի քաղաքին մեծերէն մէկուն կը դիմէր հագուստ մը չինել տալու համար։

Ու Բոլին ըսաւ.

—Ինչո՞ւ քու մօրաքոյրդ ալ մէկուն չի դիմեր. դուն ո՛չ հայր և ոչ մայր ունիս։

Ասով ալ չի գոհացաւ և ուզեց որ իր պզտիկ բարեկամը իրմէ՛ ալ աղուոր հագուի. մայրիկին ըսաւ ու կիրակի օրը պատրաստէն ետքը Տիկին Լանտրի երկու տղաքներուն հետ երիցատուն գնաց։ Փոխարերեցը Բոլ Կալուին վրայ խօսուիլը տեսնելով հետաքրքրուեցաւ. արդէն ան դասարանին ալ առաջինն էր. քանի մը օր ետքը, տունի կառք մը կը կանգնէր Կալանտ փողոցի ածուխի խանութին առջեւ, և մէջէն հրանալիօրէն գեղեցիկ երիտասարդ աղջիկ մը դուրս կ'ելլէր։

Բ.

Սէր եւ Գրութիւն

Ժան Լառոշ՝ Շառանթի մէջ ոգելից ըմպելիներու հարուստ վաճառականի մը աղջիկն էր։ Սէն ժէռմէն հրապուրակին վրայ գեղեցիկ տուն մը կը ընակէր։

Ամէն տարի երկու տղայի հագուստ չինելու սովորութիւն ունէր։

Երբ Բոլը տեսաւ, անոր հրեշտակի դէմքը յուզեց իր սիրտը՝ երբ ան ալ երախտագէտ աչքերով զինքը կը դիտէր իր կարգին։ Հարցուց փնտռեց ժամ առաջ կատարելու համար իր բարերարութիւնը։

—Օրիո՛րդ, ո՛րբ մըն է այ տղան որուն վրայ գթածինք ու բողոքէն ներշառինք, պատասխանեց Պուռաս՝ որ հագուստ մը չինելու հոգեն ազատելուն գոհ՝ կեցեր էր դուռին մէջը։ Թէպետեւ մենք ալ շատ հարուչ մը չէինք, և չակայն պարտականութիւնիս է, քանի որ ածգական ալ կ'ինանք իրեն, ժինքը փողոցը չի չգել... Ուշի չեռքերնուշ եկաթը կ'ընենք կոր։

Օրդ. Լառոշ Ռոզ Լանտրիին պէս

Բոլն ալ ամէն կերպով իր պաշտպանութեանը ներքեւ առաւ։

Եւ վստահ կ'ըսէր.

—Աղէկ գիտեմ որ ինծի երջանիկ պիտի ընէ ան տղան։

Ասոնք ըսելով մէկտեղ բացակայ մէկուն վրայ կը մտածէր, Էմմանուէլ Ֆաւրէօզին՝ զոր սիրած էր երիտասարդ տարիքին ճիշտ ատ երկու պզտիկներուն պէս առաջին անգամ եկեղեցիի բակը տեսնուելով անոր հետ, ատ ալ հասակի բարեկամին՝ ուրկէ ա՛յնքան տարիներէ ի վեր հեռու էր, ու կը կարծէր թէ դժբաղդ տեղ մը մնացած է։

Այն ատենէն ի վեր ծան չէր հարձակեր ատ մասին հարցում մը ուղղել իր հօրը։

Թոքթ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

ՄԱՏՐԻՏ. — Ահարկու փոթորիկներ մեծամեծ վնասներ պատճառեցին Ալիքանդէ նահանգին մէջ։ Քանի մը քաղաքներ ողողուեցան, մանաւանդ Վիլլենա սիրուն քաղաքը։ Երկաթուղիները խանգարուած են։ Նիւթական վնասները շատ մեծ կը հաշուուին։

ԼԱ ՀԷ. —Վիլհելմինա թագուհին ինքն պիտի բանայ Խորհրդարանը, յաջիկայ Հոկտ. 16ին։

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Ամարէ սանճաղը միութիւարրքիլրը. Նա Հիւսէյտ սանճաղը միութիւարրքիլրը տատէթլու համար բաւական հաղրեթիլրի թաեին պուրլուրմուշ սրբ։

Էտիրնէ վիլայեթի տախիլինէ ձէսը Մուսթաֆա բաշա գաղաբ գամմազամլրը՝ Իսքէյէ գամիմազամը տատէթլու Նուրի բաշտա թէվֆիկ պուլրուլմուշ սրբ։

ՆԸՇԱՆ

Խայրխանէնը Մալթանթը Սէնիլ. ատէն օրմանլու մէպնի, Աղրիպոս Ֆրանսա ֆապրի զանսօլոսու Տր. Մ. Ա. թինգալեասա տէօրտունիւիւ բրիթպէ. ատէն պիր գրթա նիշանը ալիի Օսմանի իհսան պուրլուրմուշ սրբ։

ՆԵՐՔԻՆ

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԿԱՆ.— Վեհ. Սալթանին հրամանով Ելիսական գանձը երէկուընէ սկսեալ մէյ մէկ անսական սկսաւ բաժնել կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն։

—Քաղաքային հանգստեան թոյլի մնտուին ալ առջի օրուընէ սկսաւ որերուն, այրիներուն և հանգիստի կոչուածներուն վճարել յուլիսի ամսվանը։

Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ.—Անգլիական դեսպանատան գործակատար Մ. Գրնսլի, առջի օր Բ. Դուռը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։

ՍԵՐԳԻՈՅ ԵՒ ԳԱՐԱՏԱՂԻ Օսմանեան սահմանագլուխներու քննիչ Մրլիվա Համամ փաշա երէկ մայրաքաղաքս հասաւ։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ. — Ոստիկանական նախարարութիւնը երէկ Դատական նախարարութեան պիտի ներկայացնէր, ցանկը իրենց պատիժին երկու երրորդ մասը լրացնող 117 բանտարկեալներուն, որոնք կայս. Ներման պիտի արժանանան գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ԻԶՄԻՐԻ իտալական գաղութը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ, ինչպէս գրած էինք, իտալական նաւատորմիղը ընդունելու, որ մօտերս Իզմիր պիտի այցելէ։ Այս առթիւ անոնց պատուներուն դաշտային հացկերոյթ մը պիտի տրուի։

ԿԱՑՍ. ՆԵՐՈՒՄ.— Ճէպելը Ղարպիթի Շեյխ Պուռնի, որ 5 տարուան բերդարգելութեան դատապարտուած և երկու տարիէ ի վեր բանտարկուած էր ազատ արձակուեցաւ կայս. Ներման արժանանալով։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ գահակալութեան տարեդարձին օրը պիտի բաշխուի կարգաքաղաքային վարժարանին աշակերտներուն վկայականները։

—Նոյն առթիւ Հէրբէքի կաթ. գրոծարանին տնօրէն Աքիֆ պէյ, իր ծախքով թլփատել պիտի տայ այդ գործարանին մէջ աշխատող 250 աղքատ աղաքները։

ԼՈՆՏՈՆԻ Իսլամ գաղութին կողմէ գնուած չէնքը, ուր աղօթատեղի մը ալ կայ, զարդարուած է Իսլամական ճաշակով և մեծ սալօնին պատերը նկարուած են Քուրանի ասացուածքներով։ Մատենադարանին մէջ Իսլամ տղոց համար նախնական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

Լոնտոնի Իսլամ հասարակութեան նախագահը Ապտիլլահ Կիլիամ էֆֆ. խմբագիրի մը հետ իր ունեցած մէկ տեսակցութեան մէջ խօսած է Թուրքիոյ վրայ։

քիոյ ճամբաներուն վրայ, որոնք օր օրի կ'աւելնան շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին։ Իսլամ ամուսնացած կիներուն ունեցած իրաւունքներուն վրայ եղած հարցումի մը պատասխանելով բաւ թէ, անոնք ունին անժխտելի իրաւունքներ Մարգարէին օրէն ի վեր, մինչդեռ Անգլիայի կիները այդ իրաւունքներուն տէր են այդ մասին հրատարակուած օրէնքէն ի վեր։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Վեհ. Սուլթանին կողմէ իր մտերիմ բարեկամին Գերմանիոյ կայսեր նուիրուած 2 ընտիր կովը, 2 եզը և մէկ զամբիկը ստանալու պաշտօն ունեցող կայս. թիկնապահ Նասրը փաշա, երէկ Պէրլին մեկնեցաւ։ Նոյն չոգեկառքով ղրկուեցան նաեւ յիշեալ կենդանիները։

ԿՈՒՐԵՐՈՒ վիճակին բարւոքման համաձայնովին Սամ. պատուիրակը Էսատ պէյ երեկ մայրաքաղաքս դարձաւ Պրիւքսէլէն։

ՋՕԼԵՐԱ ԵՒ ԺԱՆՏԱՖՏ.—Մեծ Եպարքոսը նկատելով որ Իսպանիոյ մէջ քոլերա երեւան եկած է և Եգիպտոսի մէջ ալ այդ հիւանդութիւնը տակաւ կը ճարակի, կայս. Իրատէի մը համաձայն ամէն կողմ հրահանգ տուաւ առողջապահական միջոցներուն ուշադրութիւն ընծայել։

—Ալէքսանդրիա, 27 Օգոստ. (Պաշտօնական).—Անցած չաբթու քոլերայէ 1127 դէպք և 791 մահ։ Մինչեւ այսօր պատահած քոլերայի դէպքերուն թիւն է 4787։

Գահիրէի մէջ առողջապահական ընդ. կացութեան մէջ մեծ բարւոքում առաջ եկած է։

ՎԱՐԴԻ հունձքը Անատոլուի մէջ կարկուտէ վնասուած ըլլալով այս տարուան հունձքը անցած տարուընէ 60% պակաս է։

Պրուսայի վարդի իւղերուն գիները կը բարձրանան։

Ռէժիի վարչութիւնը ազդարարած ըլլալով Պրուսայի էրթողրուլ գաւառին Բազարքէզ գիւղախումբին ընակիչներուն թէ իրենց ծխախոտի տունկերը պէտք է չորս օրէն արմատախիլ ընեն, տեղին ժողովուրդը կայս. գթութեան ապաւինած էր իրենց այդ առթիւ հասնելիք վնասը պարզելով։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է հրամայել որպէս զի պէտք եղածը գործադրուի այդ ժողովուրդը վնասի չենթարկելու համար։

Այս բարձր հրամանը Ռէժիի վարչութեան հաղորդուեցաւ։

ԵԼՄՍԱԿՈՆ Ցանձնաժողով մը կազմուած էր որ աէրութեան հայոյթները աւելցնելու մասին խորհրդակցութիւններ կատարելով, ծրագիրներ պիտի մատուցանէր Բ. Դրան։ Մեծ—Եպարքոսը գրեց Ելմսական նախարարութեան՝ տեղեկագրել թէ այդ յանձնաժողովը իր կազմութենէն ի վեր ի՞նչեր որոշած է։

ՄԱՔՍՍԽՈՅԼ ԿԻՆԵՐԸ.—Հաստատած ըլլալով որ Ցունաստանէն Իզմիր եկող կիները ծանրագին առարկաներ կը փախցնեն իրենց հետ մաքսէն, Պեսական Խորհուրդը որոշեց Իզմիրի ճամբորդներու Սալօնին մէջ 100 ղրշ. ամսականով կին պաշտօնեայ մը պահել, որ ծովի ճամբով, մանաւանդ հիլլենական ծովեզերքներէն Իզմիր եկող կիներուն վրայ պիտի խուզարկէ։

ՋՐԱՎԱՌ Պէրժէ և Օսմ. Պանքայի թարգման Ֆէրիտ Հայտար պէյ, որոնք երէկուն գացած էին, երեկ առտու մայրաքաղաքս եկան։

«ԲԱՀՄԻԷ» պիտի կոչուի Իզմիրի մէջ, կերպասի գործարանին մօտ գաղթականներուն կողմէ հաստատուած գիւղը։

ԻԶՄԻՐԻ կայս. ազարակները քննելու համար զօրավար Արիֆ փաշա Իզմիր մեկնեցաւ։

ԱՓԻՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ բնակիչներուն Օսմանիէի Թէղրէրէները մուհաճիրի դրոշմէ զերծ պիտի ըլլան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և Հանրօգուտ Շինութեան Նախարարութենէն։ Ճարտարապետը Իզմիր գնաց։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ.—Թղթատարական վերատեսչութիւնը որոշեց մանտա և քոլի-բոսթալի գործողութեան սկսիլ նաեւ Հայտար Փաշայի, Մարաշի, Զանզըրլի, Զաֆրանպոլէի, Թոքատի, Այնթապի, Քիլիսի, Անտիոքի, Կիւմիւշխանէի ու Գըրչէհրի նահանգաւոնններուն մէջ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրէն սկսեալ։

—Հրամայուեցաւ օսմանեան բոլոր նամակատուներու տնօրէնութիւններուն որպէս զի եւրոպական երկիրներու հետ մանտարոսդի գործառնութիւններ կատարուած ատեն գումարները ֆրանսերէն գրուին։ Օտար երկիրներու հետ մանտարոսդի գործառնութիւնները օգոստոս 19 ին պիտի սկսուի, ինչպէս արդէն ծանուցուած էր։

ՊՈԼՍՈՅ ԿԵՐԱԾ ՄԻՍԸ. — Պոլսոյ ռումանական հիւպատոսը իր կառավարութեան ղրկած մէկ տեղեկագրին մէջ կը խօսի ռումանական միսերուն ապարէզը Թուրքիոյ մէջ ընդարձակելու մասին և մէջ կը բերէ Պոլսոյ ապառած միսին հետեւեալ վիճակագրութիւնը։— Պոլսոյ մէջ օրը 130—150,000 քիլօ միս կը սպառի. այսինքն տարին կը մորթուի 1,200,000 ոչխար, 400,000 գառնուկ, 40,000 եզ, 30,000 հորթ, 8000 այծ, 6000 գոմէշ և ն.։ Այս անասուններուն մեծ մասը Պուլկարիայէն և Հերսէք-Պոսնայէն կուգան Պոլիս։ Հիւպատոսը այս ամէնքը ցուցնելէ վերջ կ'առաջարկէ Տոպրուճայի մէջ անասնարուծութեան զարկ տալ, որպէսզի ռումանական կենդանիներուն Թուրքիոյ մէջ սպառման ճամբայ բացուի։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԳԱՍԸԳԻՒՂԻ ջուրի ընկերութիւնը ատենէ մը ի վեր ժողովուրդին համար բացուած հասարակաց աղբիւրներուն ջուրերը կարել տուած էր, ինչպէս մենք ալ գրած էինք «Իգտամ»էն առնելով, որ ձեռնտա պաշտօնատան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր այդ մասին։ Կատարուած քննութիւններէն թէեւ հասկցուեցաւ թէ տարր պատճառը կէօքսուի ջրաբաշխ մեքենաներուն աւրուիլն է, սակայն բաղաքապետութիւնը կրկին ծանոյց յիշեալ ընկերութեան թէ՝ մինչեւ որ աւրուած մեքենաները չնորոգուին, մթերանոցներու մէջ գտնուած ջուրերը վաճառողներուն հետ միասին աղքատ ժողովուրդին աղբիւրներուն ալ մատակարարուին։

ԿԷՑՎԷՅԻ նամակատունը 10,000 ղշ.ի ծախքով պիտի նորոգուի։

ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.—Պոլսոյ բոլոր զօրանոցներուն և պահականոցներու զինուորներուն խաղող պիտի բաշխուի կայս. հրամանով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԱՂԱԾԱՆՈՒ սենեկապետ Պաղտասար աղա Ցակոբեան, որ քանի մը տարիներէ ի վեր հիւանդ կը տառապի իր Գնալը կզմիր տան մէջ, այս օրերս զոհ կ'երթայ ճարպիկ առաւփաբուութեան մը։ Տեղացի ծանօթ բարեկամ(?) մը, հիւանդատեսի այցելութեան մը առթիւ բարձին տակէն կը վերցնէ հինգհատ հինգնոց պանքնոթ, հիւանդին դուրս ելած մէկ վայրկեանէն օգուտ քաղելով։ Շիտակը, աղէկ հիւանդատես։

ՍՆԱՆԿ.—Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց Թիւ 9, դեղի վաճառական Սթաւլրի Գոշամպորուպլօ սնանկ հռչակուեցաւ։

ԵՐԿՈՒ ԵՐԳԻՉՆԵՐ.— Եուվան և Բանօ անուն երկու չրջուն նուագածուներ, առջի իրիկուն կռուի բռնուեցան Ղալաթիա Շէրպէթճանէ փողոցը։ Առաջինը ապտակեց երկրորդը, սա ալ յարձակելով միւսին վրայ գեանը նետեց և սկսաւ ծեծել։ Բայց Եուվան քովի դաշոյնը քաշելով մխեց Բանօին ձախ կողը և փութաց փախչիլ բայց ձերբակալուեցաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ մէկ դրամատան մէջ դրամապահ Նիլի Սթէրօնօվիչի անուն անձը 18,000 տինար գողնալով անհետ եղած է. կը կարծուի թէ Ռուսիա փախած է. ոստիկանութիւնը կը փնտրուի։

ԿԱԼԱՅԷՆ ալ կը հեռագրեն թէ առաղձի մեծ վաճառական Սթաւրադի Բարակէօքսլ անհետ եղած է։ Իր պարտքը 40,000 ֆր ի կը հասնի։

ԴԻԱԿ.—Ղալաթիա բնակող 16 տարու թանաչ անուն տղայ մը երկու օրէ ի վեր տուն չէր երթար, ծնողքը ոստիկանութեան լուր տուաւ որ խուզարկութիւն կատարելով անոր դիակը գտաւ Մոմանէի նաւամատոյցը նաւակի մը մէջէն։ Կը կարծուի թէ ծով մտած ըլլալով խղդուած է։ Քննութիւնները կը շարունակուին։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Իզմիր 13 Օգոստ. 1902

Թուղի նախախայրիքը (Թուրֆանտա) օգոստ. 4ին իջաւ, մինչդեռ անցեալ տարի օգոստ. 6ին, մինչեւ այսօր Իզմիրի չրջականերէն 4600 բեռ թուզ իջած է, մինչդեռ անցեալ տարի 14000բեռի մօտեցած էր. գիներն 120—200 ղրշ. կենդինարը (լիրան 128. 5էն)։ «Սուլթանիյէ» չամիչը (էչիրտէքսիզ) մինչեւ այսօր 27,000 պարկ հասած է, մինչդեռ անցեալ տարի 15,000 պարկի չափ եկած էր. գիները միշտ վար իջնալու հակամէտ են. պատճառն ալ բերքին առատութիւնը, և այս տարի յունական տօրանին կոչուած չամիչին չատ ըլլալն է։

Գիները 90—110 փրյ. «քարապօճէ» (վար տեսակը) և լաւ տեսակ «սեւ չամիչ» բաւական եկած է։ Ծախուեցաւ 54—57 ղշ. կենդինարը (լիրան 125էն)։

ՑՈՐԵՆ.—(մէճիտ 33էն) Գիները միշտ իյնալու վրայ են, անցեալ շաբթուան մէջ 13,000 պարկ ծախուեցաւ տեղական ապրանք 49—58, Ուշագ 54—65, Էնկիւրիւ 56—65 փրյ օխան, հիմա պատրաստ կը գտնուի 25,000 պարկ։

ԳԱՐԻ.—(մէճիտ 20½) Հրապարակը ոգեւորեալ է, միշտ խնդրանքներ կան և վար տեսակները աւելի կը փնտռուին. 60,000 պարկ հասած է և 15.000 պարկ ծախուած։ Սթօք հազիւ 45,000 պարկ կայ. գիները, տեղական 10½—10¾, լաւ տեսակները 11—14¼, էքսթրա 14¼—15 ղրշ. քիլէն (17 օխա)։

ԲԱԿԼԱՑ.—Հրապարակը թոյլ է, հասաւ 5000 և ծախուեցաւ 6000 պարկ 34—34¼ փրյ. օխան. Տիքիլէն յանձնելի 100,000 օխայ ծախուեցաւ 34 փրյ.էն, պատրաստ 4000 պարկ։

ՍՈՒՍԱՄ.— Ապրանքի նուազութեան պատճառաւ տեղական պէտքերու համար 105—110 փրյ. ծախուեցաւ օխան։

ՃԵՐՄԱԿ ՏԱՐԸ.— Օխան 60 փարա գնուեցաւ եղան տեղական պէտքերու համար։

ԲԱՄՊԱԿ.— (լիրան 125) ապրանքը քիչ է. մէկ քանի պարկ վաճառուեցաւ եղան, Սօպաուճա 325 ղշ. կենդինարը։

ԽՈՉԱՂԻՆ.— (լիրան 125) 10000 կենդինար ծախուեցաւ. կէս բանած 48-55, Ուշ Անկլէզ 62-68, Ունա Իւզ 69-75, գրպլի 80-92, Թրնաք 53-66, և բուֆալ 30-36 ղշ. կենդինարը։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ.— (Մէճ. 33) հրապարակը պատրաստ ապրանք չի կայ. տասանորդի վարչութեան ծախու հանած 100 պարկը 41 փարա ծախուեցաւ։

ԶԷԹ.— (Մէճիտ 33) ծովէն 500 կենթինար եկաւ, 1000 կենթինար ծախուեցաւ. գիները 6¼-6¾, ուտելու համար 6⅞-8 ղշ. օխան։

ԱՓԻՈՆ.— (Մէճիտ 20) գիները հաստատ են. նոր բերքէն 40 կողով 60 ղշ.էն, Գարահիսար 62-64 ղշ. (50 կողով) և եէրլի 20 կողով 63-65 ղրուշ, եէրլի լաւ տեսակ 70, Պոզաոիչ 63 ղշ. չէքին ծախուեցաւ. ընդամէնը 153 կողով։ 3090 կողով հասաւ մինչ անցեալ տարի 1791 եկած էր։

ԽԱՆԽԱՆ.— 77 փարա օխան ճերմակ և խառն, և 74, 74½ սեւ տեսակները ծախուեցան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՆԻՍ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջապէս իրականութիւն կը գտնէ Մայր եկեղեցւոյ նորոգութիւնը, որուն կարեւորութեան և ստիպողականութեան վրայ երկարօրէն գրեցինք այլեւայլ առիթներու մէջ։ Հանրածանօթ անձնաւորութիւն մը Մանուկ էֆ. Սմբատեան ազդուելով «Մանզումէ»ի կերկնական թելադրութիւններէն, կը խոստանայ իր իսկ ծախքով վերանորոգել Մայր եկեղեցւոյ Ս. Աստուածածնայ տաճարը աւելի վայելուչ դիրքի մը հասցնելով զայն։ Իր այս եկեղեցասիրական ձեռնարկը որ այնչափ չնորհակալութեամբ ընդունուեցաւ եկեղեցասէր ամէն անհատի կողմէ, իրաւունք կուտայ մեզ մօտէն ճանչցնել այս նոր բարերարը։ Ակէ իբր կէս դար առաջ երկու եղբայրներ Մանուկ և Ցարութիւն Սմբատեան Վանէն մայրաքաղաքս կուգան ու Անորէա Հէռ վաճառատան մէջ հաւաքիչի պաշօնը կը ստանձնեն։ Տարիներու ընթացքին մէջ իրենց ուղղամտութեամբ համակրանքը կը գրաւեն վաճառատան պետին որ ուզելով քաջալերել զանոնք, իր ուրիշ մէկ քանի պաշտօնեաներուն հետ Սմբատեան եղբայրներուն ալ մէյմէկ խանութ կը բանայ Զուիցերիական գործատան մը «եաղմաները» ծախելու։ Եաղմաներու «ֆապրիգան» միակն էր գրեթէ որ այդ չահաւէտ ապրանքը կարտադրէր և Պոլսոյ մէջ միսիոն Անտուէ Հէռի արտօնած խանութները իրաւունք ունէին զայն ծախելու։ Մանուկ էֆ. օր աւուր կը յառաջացնէ եաղմայի գործը և իր յարատեւութեամբ, հեռատեսութեամբ և ուղղամտութեամբ դիրքի մը կը տիրանայ, մինչդեռ Մ. Հէռի պաշտպանած միւս խանութպանները չկրնալով յարգը գիտնալ իրենց ձեռք ձգած բախտին, այլեւայլ գործերու և գլխաւորաբար արժէթուղթերու հետամուտ ըլլալով չեն ներկայացներ այնչափ բարգաւաճ վիճակ մը։

Մանուկ էֆ. Սմբատեան վերջին ծայր աւանդապահ Քրիստոնեայ մը և հայր մըն է, կը զգուշանայ ամէն օտարամուտ ձեւերէ և կը պահէ իր հօրմէն ժառանգած ընտանեկան սովորութիւնները. բնաւ չմասնակցիր արժեթուղթերու և բաղդաթուղթերու. և կը հաւատայ որ դրամ չահելու ամենէն ապահով միջոցը ուղղամտութիւնը յարատեւութիւնն ու խնայողութիւնն է։ Պէտք է հրահանգուիր այն երիտասարդները որոնք փոքրիկ դրամագլուխով գործի սկսելու սկզբունքէն կը խորհին կարծելով որ մեծ վաճառականներու ստուար դրամագլուխներուն դէմ անկարելի է որ իրենց գոյութիւնը պահեն։ Նոյնպէս փոքրիկ գործերու չվիջանողներ ալ պէտք է փորձառութեան դաս մը հանեն Սմբատեան էֆ.ի այս խստ հրահանգիչ պատմութենէն,

* * *

Երէկ առաւօտ Գրիգոր էֆ. Մելիտոսեան ընկերակցութեամբ Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդոյ ատենապետ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի, Մայր եկեղեցի երթալով երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ չինութեան մասին։

Մելիտոսեան էֆ. չինութեան հարկ եղած նիւթերը պատրաստելու համար Սրբազան Պատրիարք հօր տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ։

Հաւատի աղբիւրէ կ'իմանանք թէ յառաջիկայ չաբթու նորոգութիւնը պիտի սկսի։

Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. խորհուրդը եկեղեցւոյ վերաշինութեան ծախքը հոգացող Մանուկ էֆ. Սմբատեանի շնորհակալութեան և երախտագիտութեան նամակ մը ուղղած է։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամին անդամներուն կարեւոր մասը իր հրաժարականը տուած է Թաղ. Խորհուրդին։

Այդ հրաժարականին իբր պատճառ մէջ կը բերուի Թաղ. Խորհուրդոյ ատենապետին յոխորտ ընթացքը հանդէպ բոլոր պաշտօնէից ինչպէս նաեւ Աղքատախնամի անդամոց։ Անցեալ կիրակի միջադէպ մը տեղի ունեցաւ Թաղական Խորհրդոյ ատենապետին և Աղքատախնամի ատենապետին միջեւ։ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետը չուզեց յարգել Աղքատախնամի իրաւասութիւնը ըսելով որ «էֆէնտիմ կ'ուզէք նէ ըրէք, կ'ուզէք նէ մի ընէք»։ Կ'երեւայ թէ Աղքատախնամի հրաժարեալ անդամներն ալ հնազանդեր են այդ յայտարարութեան և առեր քալեր են։

Կ'ըսեն թէ այդ հրաժարեալ անդամները գործօն դեր մը ունին Աղքատախնամի բարւոք մատակարարութեան մէջ. հետեւաբար անոնց պաշտօնէ հեռացումը անպատեհ է աղքատին, կ'ըսէ Սամաթիայէ Սմբագրութեանս հասած նամակ մը։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամին հրաժարեալ անդամները իրենց հաշուետուութեան առթիւ թատերական հասոյթէ գոյացած 100 ոսկիէ աւելի գումարը, որ հանրածանօթ վաճառական Իբրահոսեան եղբարց քով կը գտնուէր, իր տոկոսովը յանձներ են Թաղ. Խորհրդին։ Սակայն նկատելով որ այդչափ մեծ գումար մը Թաղին Սնտուկը պահել անհարմարութիւն է, կրկին թախանձեր են Իբրահոսեան էֆ.ներու որ ընդունին զայն տոկոսով, ինչ որ չէ մերժուեր դիրքերուն կողմէ։

ՄԱՐԱՇԻ Հայ-Հռովմէական ազգային Գրիգոր Տ. Ցովհաննէս եպիսկոպոս Մուրատեան իր պաշտօնատեղին հասնելով առաջնորդական տեղապահ Տ. Ցովհաննէս քահանայ Վարժապետեանի հետ սիրալիր այցելութիւններ փոխանակեր են։

ՈՐԲԱՆՈՅԻ կօշկակար աշակերտներէն Պ. Գարեգին Ինճեկեան Երզնկա կ'երթայ իր սորված արհեստը հոն գործադրելու համար։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ Դպրաց դասը համաձայնութեամբ Թաղ. Խորհուրդին ձեռնարկած է ննջեցեալի դագաղի ծածկոց մը չինել։ Հաշիւ եղած է որ 50 ոսկիի ծախքով մը պիտի պատրաստուի յիշեալ ծածկոցը։

ԱՐՄԱՇԻ փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան Աստուածածնայ տօնէն վերջը յետադարձ է իր մեկնումը դէպի Արմաշ։ Գարագիւղցիներուն խնդրանքով Ն. Սրբազնութիւնը պիտի պատարագէ Վերափոխման տօնին առթիւ Գարագիւղի եկեղեցւոյն մէջ։

ԱՐՄԱՇՈՒ Դպրոց-Որբանոցի Տեսուչ Մեսրոպ Վրդ. Նարոյեան Արմաշ մեկնած է Աստուածածնայ տօնին առթիւ։

ԳԵՈՐԳ եպս. Երէցեան մտադրած է Աստուածածնայ տօնին առթիւ օրհնուելիք խաղողներուն ծախքը հոգալ այն եկեղեցիներուն՝ որոնք Աստուածածնայ անունով կառուցուած են։

ՄՈՒՇԻ Պատր. Փոխանորդ Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. Պէհրիկեան նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, Ս. Կարապետ վանքին վարժարանին համար կարող վարդապետ-տեսուչի մը ղրկուելը խնդրած է։

ԱԶՆԻՒ Տիկին Երանուհի Ա. Բարթող պէյի փափաքին համաձայն, յառաջիկայ Երկուշաբթի (Օգոստ. 19) Ս. Աստուածածնայ տօնին, Մեռելոցի օրը, Երուսաղէմայ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ Ս. Եպիսկոպոս Երէցեան, հրաւիրուած է Ս. պատարագ մատուցանել Ս. Փրկչի մատուռին մէջ, և Ս. պատարագի աւարտումէն ետքը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել Ազնիւ Տիկնոջ բոլոր ննջեցեալներուն հոգւոյն համար։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ Պատ. Հոգաբարձութիւնը այս միջոցիս կ'զբաղի նոր չինուելիք Հիւանդանոցին խնդրովը։ Առջի օր կրկին այցելեցին Հիւանդանոց և խորհրդակցեցան, անդամներէն ոմանք փափաք յայտնեցին փոխանակ մէկ մեծ չէնքի մը, առանձին, առանձին տաղաւարներ կառուցանել, յուսալով որ իւրաքանչիւր տաղաւարը պիտի կրնայ կառուցուիլ անհատական նուիրատուութիւններով։

ՍԹԷՆԻԱՑԻ Ս. Կարապետ եկեղեցին մնայուն քահանայ չունենալով, Ս. Աստուածածնայ տօնին օրը հոն պիտի պատարագէ Տ. Դաւոնդ քհնյ. Սուքիասեան. իսկ Մեռելոցի օրը Ս. եկեղեցւոյ բարերարներուն հոգւոյն համար պիտի պատարագէ Ղալաթիոյ քարոզիչ Գեր. Տ. Բարկէն Ծ. Վրդ. Կիւլեսէրեան, որ իր հոգեշունչ քարոզութեամբ պիտի մխիթարէ թաղին ժողովուրդը։

ԳՈՒՄԳԱՔՈՒԻ Աղքատախնամին Տնօրէն Խորհուրդը կուգայ ի դիմաց հիւանդներու իր չնորհակալիքը յայտնել Երեւում էֆ. Փափազեանի որ 60 դրուշ նուիրեց թաղիս աղքատներուն, և Տէր և Տիկին Տաճատ էֆ. Փափազեանի և Ազն. Օր. Գեղիքա Քիւրքճեանի, որոնք ողբացեաց Վսեմ. Խնդիր էֆ. Քիւրքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ նուիրեցին Գումգապուի կարօտելոց երկու գէվէրճէգ ոչխար։

Ի դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Հ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Ա. ՔՀ. ՎՐԹՊՏ.

1902, օգոստոս 14

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆԱՑ ԱԶԳԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ԱԶԴ

Ազգապետարանիս իրաւասութեան պատկանեալ բնիկ Պարտիզակցի Պոլսեցի Վարսենիկ Միքայէլեան Ազգապետարան դիմելով՝ ամուսնալուծում պահանջած էր, յայտարարելով թէ «18 տարի առաջ Պարտիզակցի Ցարութիւն Միքայէլեանի հետ ամուսնացած է եւ միայն վեց ամիս միասին ապրելէ յետոյ ամուսինը մեկնած է իւր քովէն, եւ յայտնմետ բացակայերով երբէք հոգ եւ խնամք չէ ունեցած իրեն նկատմամբ եւ բոլորովին լքած է զինքը։» Դատաստանական խորհուրդը՝ Ցարութիւն Միքայէլեանի ազգականներէն եւ ծանօթներէն քաղած տեղեկութեանց համեմատ քանիցս կոչնագրեր ուղղած էր անոր հասցէին, բայց որեւէ պատասխան չընդունելուն պատճառաւ՝ Հայերէն եւ Թրքերէն «Աւետարեր»ի, «Բիւզանդիոն»ի, «Մանզումէ ի էֆքեար»ի, եւ «Մաշիւմաթ»ի, միջոցաւ հրատարակուած պաշտօնական ազդարարութեամբ յիշեալ Ցարութիւն Միքայէլեանը հրաւիրած էր ներկայանալ Ազգապետարան Մինչեւ Յուլիս 1, ծանուցանելով թէ հակառակ պարագային կնոջ խնդիրքը նկատողութեան պիտի առնուի ի բացակայութեան անոր։

Արդ, յաւարտ վերոյիշեալ պայմանաժամին, տեսնելով թէ Ցարութիւն Միքայէլեան չէ ներկայացած Ազգապետարան եւ որեւէ լուր կամ պատասխան ընդունուած չէ իրմէ, Դատաստանական խորհուրդը որոշեց Ցարութիւն Միքայէլեանի ընդ Տիկ. Վարսենիկ Վարդապետեանի ամուսնութիւնը լուծել յիշեալ Ցարութիւն Միքայէլեանի յանցանօք, վերջին անգամ 31 օր մինչեւ տալով յիշեալ Ցարութիւն Միքայէլեանի որ ներկայացնէ Ազգապետարանիս, եթէ ունի որեւէ դիտողութիւն ընդդէմ վերոյիշեալ որոշման։ Ցաւարտ այս վերջին պայմանաժամին ամուսնալուծման որոշումն վերջնականութիւն ստացած ըլլալով Վարսենիկ Վարդապետեան ազատ կ'ըլլայ, եթէ ուզէ, ընդ այլում ամուսնանալու։

(ԿՆԻՒՔ ԱԶԳԱՊԵՏԱՐԱՆԻ)

ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌ մը իր հաշիւին տեարարը կորսնցուցած ըլլալով, կը խնդրուի զայն գանուղէն բերել խմբագրատունս և կամ լրագրավաճառներէն մէկին յանձնել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

28 Օգոստոս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 15
Բէժի	(Tab. Turcs)	348 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	29 05
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	121 —
Պանդ. Օթթ.	1 52(Banque Ott.)	571 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	152 50

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

Երէկ գիշեր եէնիգիւլէի Գազը Զէյմէ Թաղին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Հոն բնակող և Նիքօլիի խաղաղասէր դարբնի աշխատող Եորկիի որդին Եուսեա, նեղացած էր զոքանչին Գաթինայի, որ իրեն և իր կնկանը միջև գժտութիւն կը ցանէր։ Որով երէկ գիշեր Եորկի լաւ մը գինովնալէ ետք, տուն կուգայ և քովի դաշոյնով ծանրապէս կը վիրաւորէ զոքանչը կռնակին մէջտեղէն։ Ոճրագործը փախած ատեն կը ձերբակալուի իսկ վիրաւորը Ցունաց հիւանդանոցը կը տարուի։

—Նոյնպէս երէկ գիշեր ժամը մէկ ու կէսին ատենները Թալուզազար, Թաշ Խանի գինետան մէջ կռիւ մը ծագեցաւ Խայրի, Աքիֆ և Սիմիթճի Հիւսէյին անուն անձերուն միջեւ, որոնցմէ Խայրի դաշոյնը քաշելով մխեց Հիւսէյինի ձախ կողը և փախաւ։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՄԵՆԵԼԵԼԻ ԱՌՔԵԱՄԸ ԱՏԼԻՊԷ

ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Թարգ. Ա. Ն. ԹՈՓՎԱՅԵԱՆ

Կիսակաշի 25 Ղրշ. անզեղչ

Օսմ. Քաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը։ Թուրքերէն բնագրին արտատպութեամբ, 5 հատոր, ցարդ կը ծախուէր 50 ղրշ.ի։ Հրատարակիչը, ընդհանրացնելու նպատակաւ ա՛յս բազմագուռ Օրինագիրքը, որուն համաձայն կը քննուին ու կը լուծուին բոլոր Օսմ. հպատակներուն քաղաքային դատերը, հարիւրին 60 զեղչած է գինը, 50 ղրշ.էն 20ի իջեցնելով, թղթակազմ։ Հինգ հատորը մէկտեղ կազմուած, «կիսակաշի», 25 ղրշ. «անզեղչ»։ Փութացէք օգտուիլ այս բացառիկ գնէն, վասն զի յառաջիկայ Սեպտ. 1ին գինը պիտի բարձրանայ դարձեալ 50 ղրշ.ի։ Դիմել Պալանց գրատուն, Զաքմաքճըլար, Թիւ 20։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ՆԻՆ ԹԷՖԵՐԻԳԱՍԸ (72)

ՄԻԻՍԹԱՆԹԸԳԸՆ ԷՍՐԱՐՔ

ՄԻԻԷԼԼԻՖԻ

ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒՐ

Լ.

ԻՍԹԻՆԹԱԳ

Տօղրուճասը սէօյլէմէք եանի պիլէմէրեի ճինաեէթին իրթիքապ օլուսը՝ սէօյլէմէք նըշանլըսը օլան Ալիսին նամուսնա լէքէ կէթիրմէք տէմէք իսի, վէ Ալիսի չահիտ Թութմագ խաթրընա պիէ կէլմէմիշ իսի, պունըն իլէ պէրաբէր եալընը պու գըզըն չէհատէթի մաղնուն օլան պիշարէ Մագսիմին խէլասընը պատի օլապիլիր, պիշարէ Մագսիմ պաշընը էէրէք պիր քէրէ տէրինճէ ահ իտուպ անլաշըլըր անլամազ, սէօնիւք պիր սէս իլէ.

— Գուսմարխանէյէ չընգարգտան սօնրա նէ եարարղըմը պիլէմէեօրմ, չու գատար վար քի էթտիկիմ զարարտան տօլաելը վիճնուտրմա արզ օլան ֆէնալըգտան սէրսէմէչուպ հիչ պիր եէրտէ բանաթ էթմէքսիզին կէչինմիշ իսիմ.

Միւսթանթըգ խաթինդա իլէ կիւլէրէք.

—Էօյլէ պիր մուսիպէթի կիճէտ ատէթա գար ալթընտա կէզեր կիպի կէչիլիր մի։ Գունլարը սէօյլէեէրէք եաղըխանէսի իւզերինէ վազ օլունմուշ օլան պիր բաքէթի ալուպ ասը.պունը՝ նը իչինտէ պիր Թաքում էավպալար վար իսի։

—Իչթէ տէրատէթ էյլէտիեինիզ կիւն խանէնիզատ պուլունան էշեա... պունլարը Թանրեօրմուսունը։

—Էվվէթ պէնիմ.

Միւսթանթըգ բաքէթի ալուպ մէրգումրն կէօզլէրի էօնիւնէ վազ իսէրէթ.

—Պազընը չու բանթալօն զընճապի ըէնկէ մաիլ չամուր իլէ մէսթուրը քի գարտան թէչքիլ օլունմա չամուր գուրուսը օլտուղը պէլլի, թահարրիեթմըզը քեանուի էվվէլին եիրմի պէչինճի կիճէսի պու բանթալօնն աեաղընըզտա օլտուղունը իֆնամ իսիեօր։

—Պունը ինքեար իսէմմէմ, օ ագշամ պու բանթալօն աեաղըմտա իսի։

—Բէք էյի չիմտի սիզէ օն պիրի չէրեէք կէչէրէքտէն սապահընն սատթ աէօրտունէ գատար նէ իչտէ պուլունտուղունուզը սէօյլէեէեէիմ։ Նագլ իտեէճէիմ չէյ՝ պու վագթա գատար սիզէ սէօյլէտիեիմ չէյին նէթիճէսի տիր։ ագչէնիզին էն սօն գալանընը տա գուսմարտա զայպ իթիեինիզ վագթ աէլտրընընը պու թապիեթտա տէվամ իթմէք սիզճէ միւմքինսիզ օլտուղունը անլատընը։

Թէսատիֆին եարտրմը իլէ գօնթ ֆրօզօլը գաղանընա նամլ օլտունը, գօնթ քէնտի աղը իլէ սատթ օն պիր պուչուգտա ագիմէթ իտեճէեինի սէօյլէտի, սիզ պու մէսուտ օեունճուտան պիր ազ վագթ էվվէլ չըգուպ պէլքի սօգագտա պէքլէտիրիզ, մուսիֆիէյնի չըգտրընը վագթ չիւպհէսիզ պիր չէ պէհնէ իտուպ բէֆագաթ իթմէնիզի թէքլիֆի իթտիրիզ վէ հէնուզ գաղանմըշ օլտուղը իբի եիւզ էլի պին ֆրբանը չալմագ իչուն քէնտիսինի գաթլ իթտիրիզ։

(ՏԷԼՄԻ)

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ Վ. ԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Կեսարիոյ Ս. Կարապետ Լվանքին գիշերօթիկ բարձրագոյն վարժարանը 15 տարիներէ ի վեր անընդհատ չարունակելով ցարդ ազգին ընծայած է 53 շրջանաւարտներ՝ որոց ոմանք Կ. Պոլիս, Պէյրութ, Բարիզ և Ամերիկա կը հետեւին բժշկութեան, մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան, ոմանք կը զբաղին վաճառականութեամբ, և ոմանք ալ վիճակին մէջ և վիճակէն դուրս դասաւորութեամբ և զանազան արհեստներով։

Վարժարանիս մէջ աւանդուող լեզուք և ուսմունքն են. Կրօնագիտութիւն իւր ճիւղերով, Հայերէն գրաբար և աշխարհիկ լեզու. Օսմաներէն Արաբերէնի և Պարսկերէնի սկզբունքով. Ֆրանսերէն և Անգլիերէն լեզուներ. իսկ Գերմաներէնի առ այժմ միայն սկզբունքը. Ընդհանուր ազգաց և Օսմանեան պատմութիւն, պատմութիւն քաղաքակրթութեան և մատենագրութեան, Աշխարհագրութիւն, Հաշմարակալութիւն (պարզ և կրկնակի դրութեամբ Տօմարակալութիւն). Սկզբունք իրաւագիտութեան, Առողջաբանութիւն, Բնական և Զափական գիտութիւնք ընդարձակօրէն, և Գծագրութիւն (իւղաներկ ու սեւ գրիչ)։

Թոշակաւոր ուսանողներու տարեկան թոշակն է 10 լիր. օսմ. որուն կէսը՝ կանխիկ, և միւս կէսը մարտ 1ին վճարելի է։ Մտից առուքն է մի անգամ կէս լիր. օսմ.։

Ուսուցչական մարմինը կազմուած է կարող և պարտաճանաչ անձերէ՝ որոց ամէն մէկը իւր ճիւղը կ'աւանդէ խնամով։

Թոշակաւոր ուսանողին անկողին, զգեստ, ներմակեղէնի վերաբեալ ծախքերը իրենց վրայ են. իսկ գրական և դպրոցական ամէն պիտոյք վարժարանէ կը հայթայթուին. ինչպէս նաեւ սափրիչի. բժշկի դէղօրէից ծախքերը։

Հեռաւոր քաղաքներէ եկող ուսանող մը՝ եթէ ուզէ արձակուրդի օրերը Ս. Վանքի մէջ անցնել, ասոր համար իրրեւ ծախք զատ բան մը չը պահանջուիր։

Ուսանողաց կը տրուի օրը երեք անգամ կերակուր. Առաւօտուն՝ նախաճաշ, կէսօրին և երեկոյին՝ երկերկու տեսակ կերակուր։

Վանքս օդն ու ջուրը լաւ և առողջարար ըլլալը արդէն հանրածանօթ է. մանաւանդ նորակառոյց վարժարանին դիրքն ու ընդարձակութիւնը տեսնող դիտողներուն։ որոյ շինութիւնը ներկայ տարւոյս մէջ կ'աւարտի և յառաջիկայ մայիս 1ին ալ հոն պիտի փոխադրուի, ուր ուսանողք աւելի հաճելի միջավայրի մը բարիքը պիտի վայելեն։

Վարժարանէս կցուած Որբանոց-Կրթարան՝ որ 5 տարիներէ ի վեր կը շարունակէ և բաւական շրջանաւարտներ հանած է, չէ փակուած, և չպիտի փակուի մինչեւ որ արդի որբերուն ընդունակներն ալ շրջանաւարտ ըլլան։ Արդի որբերն են թուով 28։ Անոնք որ կը փափաքին որբի մը պաշտպան գտնուիլ տարեկան ծախք կը վճարեն վեց լիր. օսմ. և արդէն որբերուն 18 հատը պաշտպանուած են այլ և այլ բարերարներու կողմէն։

Վարժարանիս հիմնական կանոններն ու ծրագիրը տպագրուած է և ձրի կը զրկուի փափաքողներուն։

Վարժարանիս տասնեւվեցերորդ Տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին, և դասախօսութիւնք անկէ երկու օր վերջը։ Զուտ տոհմային կրթութիւն աւանդող այսն հաստատութիւնէն կը փափաքէինք որ օգտուէին մօտակայ և հեռաւոր ծնողք։

ՏԷՐ և ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՍԷՐԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

46րդ Տարեշրջան

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, քաղաքական և գիտական կրթութիւն մը։ Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Մխիթարեաներէ և Ազգէ պրոֆէսէօրներէ պիտի կազմեն այս տարի 21 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ «արդի երկրորդական դպրոցներու» (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադիմը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Բեալշուլ դպրոցին (Realschule) յառաջադիմ. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան չատ դիւրութեամբ և առանց դժուարութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանը յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք տարեկաններ ի Վիեննա, Զուրիխ և Գաղղիոյ քանի մը քաղաքները), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ հայ., թուրք., գաղղ. գերմ. և անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղիերէն լեզուն գործնականապէս ալ սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, և «Իրենց վրայ պիտի հսկեն 3 գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերել տուաւ Վարչութիւնս Բարիզէն»։ Այս տարի 4 պիտի ըլլայ ասոնց թիւը։ Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հոն ուսուցիչներէն զատ, նոր մը ալ բերել կուտայ այս տարի Վարչութիւնս՝ Պերլինէն։ —Ամէն ամիս ծնողաց կը զրկուի համեմատական «ամսացուցակ» մը, որուն մէջ մանրաման կը նշանակուի աշակերտին բարոյական և ուսումնական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը, և այլն։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառուոց պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1902-1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի սեպտեմբեր 2/15ին, երկուշաբթի օր։ Դպրոցամուտի քննութիւնները օգոստոս ամսոյն 30ին և 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս երեքշ. օրը՝ սեպտ. 3ին։ Հրատարակուած է վարժարանիս 42րդ տեղեկագիրը, և աշակերտք կրնան առնուլ զայն ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս «Ծրագիր»ը, և կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Բանկալթի

P. Gabriel Dr. Ménévichian
Constantinople, Pancalti

6—15

ԿԵՂՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՁ
Ա Ճ Ե Ռ Ա Պ

Սոյն Գոլէճը պիտի սկսի սեպտ. 10ին։ Գոլէճին դիրքը գեղեցիկ է և ջուրն ու օդը առողջարար։ Ուսանողներու բարոյականին մեծ խնամք կը տարուի։ Կրօնական մթնոլորտը յոյժ վաստակելի է։ Ընթացաւարտներուն հանրութեան մէջ վայելած դիրքն ու ազդեցութիւնը Գոլէճին ամենալաւ յանձնարարականներն են։ Դասերու յայտագիրը անցեալ տարի աւելի բարւոքեցաւ։ Ուսանողութեան և կերակուրի համար 10 օսմ. ոսկի կը պահանջուի գիշերօթիկներէն։ Իրենց զաւակները Գոլէճ զրկելու փափաքողները ընդարձակ տեղեկութիւն և ուսմանց յայտագիրը ստանալու համար կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին.

Մր. Մէրիլ,
Այնթապ 4

ԹԱՐԻՋ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵՇՄԻՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

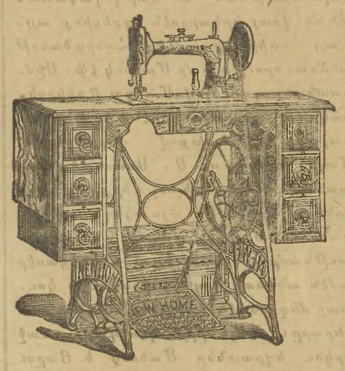

Մէզքիւր Սէրկիի Ումմումիսնէ միւքեաֆիթընը, HORS CONCOUR րէգամպէթիպ գաղանմը որը։

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գասար էմալրնտա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ անէեթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահէճ Գաբուսրնտա, Համիտիյէ ճատատէսի, Նօ. 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻՒՊԷԼԷՐ՝ Իզմիթտէ, Միլիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

ՊԱՒԳԱՆ
ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԻԹԻՒՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899աա Մէրի իւլ իֆրա	Եամիր սիկուրթասը պէտլի Ֆրգ.	19,534,276
» »	Եանկը » » »	460,267,203
» »	» » Բրիմի »	1,433,965

Եօմիւ-Նէրէնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրութի իլէ սիկուրթա ազատ իտէր։

Եանկնա ֆուրը հէր նէվի պիտա վէ նչեա իւզէրինէ սիկուրթա ազատ իտէր։

Նէֆիյոտ ֆուրսրէնա ֆուրը մալ, եվրադը նազատիյէ վէ վաբոր սիկուրթասը զապուլ իտէր։

Հիսէսատարանա՝ 1896աա 18½%, 1897աէ 18%, 1898աէ 18%, 1899աա 16% թէմէթթիւ թէվզի իրմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքիւրը — (Տէրսաատէթաէ Գրէֆտի Լիսնէ, Լօնտրատա Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Մօֆեատա Գանդ. Նատիոնալ Պիւկար։

Թաշրալար իչիւն միւստահա վէ միւթէպէր քէֆալէթի ահէնթիւր արանըլըյոր — Թիւրքիա իչիւն ումումի ահէնթէթ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Մէր թէպանի սօգագ Ճէտիտխան

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ
Տ-ԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ
Կ. Պոլիս, Զաքմաքճիլար Եօղուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ
ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարուներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքս երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, սնտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրտութեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ՅԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

ՈՒԷՍՏԵՐՐՈՆ

ԲԱՐԼԱՍԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍՏԵԼԻ ԹՈՐՈՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐՍԱ
1851Տէ ԹԷԼՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇԵ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարրն մէֆմուի	ԻՒԿ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ազչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Բեսմիլէն թէէմիյէ օլունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չէպէպինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու, Ասանիթատի Խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր ահէնթէլէր արանըմագատա տրր
ԻՄԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ամման գումբանիալարրն սերմայէսի հասըլաթրնա նիսպէթէն 100% օլտուղը հաղտէ Ուէսթրընքի 125% տիր։ Իլթէ պու հագիգաթ Ուէսթրն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ էթմիյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրր։

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ
Խօսելու, Կարդալու եւ Գրելու
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

MÉTHODE PRATIQUE
De Langage
de lecture et d'écriture

Եթէ այս նոր հեղինակութեան չնորհիւ ալ Գաղղիերէն լեզուն չսովրիք, ուրիշ միջոցի մի՛ դիմէք. ապահովապէս ընդունակութիւն չունիք. որովհետեւ այնչափ ԴԻՒՐՈՒՍՈՑՑ և ԲՆԱԿԱՆ մեթոտի մը հետեւած է այս գրքին հեղինակը որ, ամէնէն կուլ տղան կամ մուացկոտ մարդն իսկ առանց յոգնելու և առանց զգալու ինքնաբերաբար կը յառաջանայ գաղղիերէնի մէջ և օր մ'ալ կը տեսնէք որ ամէն բան կրնայ խօսիլ նոյն լեզուով, ամէն գրուած կը հասկնայ և ամէն բան կը գրէ անսխալ օս քերականական ճշդութեամբ։

Մինչեւ հիմա այսչափ գործնական դասագիրք մը չէ հրատարակուած, ո՛չ մեր մէջ և ո՛չ ալ օտար լեզուներու մէջ։ ԴԻՐՔ չէ ասիկա, ՓՈՐՁ ԴԱՍԱՏՈՒ մ'է որմէ կրնայ գաղղիերէն սովրիլ թէ՛ դպրոցական տղան և թէ՛ դպրոցի տէր անձը։

Գինն անհաւատալի կերպով աժան
3 ՂՐՈՒՇ

Դպրոցներու և մեծաքանակ գնողներու ԴՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՁԵՂՔ

Կը ծախուի «Մանզումէ»ի խմբագրատունը և խմբագրատան գրան կից ՎԱԹԱՆ դրատունը։

Գաւառներէ պէտք է 20 փարա աւելի զրկել։

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեսակն տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կոտրին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգը չատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիւեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հրնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ գեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ο vo-lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր մեծայարգ գործակալներէն, անոնք որ տակաւին չեն գրած մեզ իրենց հաշիւները հահին փոխոտութիւն ցոյց տալ եթէ չեն ուզեր որ թերթերուն առաքումը դադրեցնենք։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Կեդրոնական, Մարգարեան եւ Աշճեան գրատանց

Երէ-էրրէ-Իւ-Ի Գ. Ս. ՏԷՄԻՐՃԻԱՆ

Դպրոցական նոր շրջանի արթիւ, կուգանք ջերմապէս յանձնարարել Պատ. Ուսուցչաց՝ Տարրական նախակրթարաններու մէջ գործածելի և հրաձգաստանջուններու համաձայն խնամով պատրաստուած հետեւեալ նոր դասագիրքերը.

1. Գործնական և արհեստական իրաւագիտութիւն, Տարրական ընթացք գին երեք ղրուշ։ 2. Նոյն, Միջին ընթացք Ա. մաս 4 ղրուշ։ 3. Նոյն, Բ. մաս, 5 ղրուշ։ 4. Գործնական Տարրք Բնագիտական և Բնապատմական Գիտութեանց Բարձրագոյն ընթացք, 7 ղրուշ։ 5. «Ծաղկաքաղ» մանկական դասերու Հայ. ընթերց. տարրական ընթացք 3 ղրուշ։ 6. Նոյն՝ Միջին ընթացք (հրատարակելի) 5 ղրուշ։ 7. Մենատոր Մանկանց կամ զրուցատր. Ֆրանսերէնի, տարրական ընթացք 2 ղրուշ։ 8. Նոյն՝ Միջին ընթացք (հրատարակելի, գին 4 ղրուշ։

Արդոյ հեղինակին սոյն դասագիրքերը Մէարիֆի Նախարարութենէն և Կեդր. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդէն վաւերացուած ու յանձնարարուած ըլլալով, իբրեւ լաւագոյն երկասիրութիւններ հրատարակուած են մեր գրատանց ծախիք, ինչ որ գրական մ'է սոյն գրքերու օգտակարութեան, որոյ մասին աւելորդ կը համարինք գովեստներ չարտասանել, քանի որ առաջնակարգ վարժարանաց Արգոյ Տեսուչք և Ուսուցիչք մեծապէս գոհացած են։

Տնօրէնութիւնք
ԿԵՂՐՈՆԱԿԱՆ, ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԵՒ ԱՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆՑ

ԱՌԵՒՏՐ, ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԲԱՆԿԱԼԹԻ
Ե ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՏԱՐԵԿԱՆ
18 ԼԻՐԱ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Առեւտրական վարժարանի հինգերորդ տարեշրջանն սկսած է։

Վարժարանիս նպատակն է լուրջ դաստիարակութեամբ, գործնական գիտելիքներով ուսուցանել աշակերտաց ԼԵԶՈՒ և ԱՌԱՒԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Վարժարանս ունի Մանկապարտէզի, Նախակրթարանի և Ուսումնարանի 3 դասընթացքները։

Նախակրթարանի աշակերտաց ալ թոյլատրուած է Գերմ. և Անգլ. լեզուներն եւս ուսանիլ, Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուաց մէջ հարկ եղած յաջողութիւնը պահպանելով միշտ։

Նկատի առնելով հեռաւոր ծնողաց նիւթական վիճակը, արժան դատեցինք միայն 18 լիրա տարեթոշակով գիշերօթիկ աշակերտ ընդունիլ վարժարանիս մէջ։ Ծնողք ալ պարտին նկատի առնուլ թէ օտար լեզու սովրելու համար անպատճառ օտար վարժարան յանձնելու ըմբռնումը սխալ է և ինքնապէս։

Առեւտր. Վարժարանի մէջ 11-12 տարեկան պատանիներ հինգ լեզու կը սովրին խօսելով, գրելով միասին։

Աշակերտաց արձանագրութեան համար դիմել Առեւտր. վարժարան Բանկալթի, Ճէտիտիյէ փողոց։

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

2—8

(260)

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՄԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ
ԶԼԽՈ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ՍԻՐԻՈՒԹ ՄԱՍ

ԻԴ.

Կէս ժամէ աւելի տեւեց իրարանցումն ու խժլտուքը սրահին մէջ, հարսերուն ներս մտնելուն առթիւ։ Երեք փեսաներ արդէն ներկայ էին և շրջապատուած իրենց բարեկամներէ՝ կ'ընդունէին անոնց շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները։

Ամէնէն առաջ անհրաժեշտ էր հարսնիքին կրօնական մասն աւարտել. աւելի լայն տեղ տալու համար աշխարհիկ մասին։ Մայրաքաղաքիս մէջ անուն ունեցող կղերականներուն ամենքն ալ հրաւիրուած էին գրեթէ, որոնք նախագահութեամբ օրուան Պատրիարքին, ծանրագին չուրջառներով զգեստաւորուած սկսան հաւաւորները։

Երեք հարսերը քով քովի չարուած էին և իրենց պսակի սպիտակ չրջազգեստներով, փալփլուն Բէլէէլէներով, և նարնջածաղիկի փունջերով խորհրդաւոր երեւոյթ մը ունէին։

Արարողութեան սկսելէ առաջ փեսաներն ալ հրաւիրուեցան անոնց դիմաց և հարսնեւորները պաշարեցին այս երրեակ ամոլը։

«Նշանաւ ամենայաղթ»ի բամբ ձայնին հետ արցունքները սկսան ցայտիլ Գրիգորեանցի աչեր այտերն ի վար. նոյն պահուն միլիոնատէրը յիշեց իր ողբացեալ ամուսինը որ այնչափ փափաք կը տածէր միակ աղջկանը երջանկութիւնը վայելելու։

Ալիս հեռուէն ակնարկ մը ուղղեց հօրը և անոր արցունքները տեսնելով ինքն ալ փղձկեցաւ քօղքին տակէն։

Տեսարանը յուզիչ և վսեմ էր. Ս. Պատրիարքը որ աւելի մօտէն կը տեսնէր հօր և աղջկան միջեւ անցած այս մարմարիոն տեսարանը, անմիջապէս քովը հրաւիրեց Գրիգորեանցը ու յորդորեց որ խնայէ զաւակին ու անոր այս հոգեբանական վայրկեանին մէջ չյուզէ զայն։

—Ա՛խ, Սրբազան Հայր, հեծկլտաց միլիոնատէրը, չէք գիտեր ինչ բաներ կ'անցնին այս պահուս մաքէս. կարողութենէս բարձր զգացում մը կը յուզէ զիս, չեմ կրնար սանձ դնել արցունքներուս։

Ուրիշներ ալ մխիթարեցին Գրիգորեանցը, որ արցունքները սրբելով սկսաւ հետեւիլ արարողութեան ընթացքին։

Հարսերն ու փեսաները բոլորովին նուիրուած կը թուէին իրարու, իրենց հին զգացումները տեղի տուած էին աւելի նորագոյն սէրերու և նշանտուքի ժամանակամիջոցը բաւական եղած էր համակերպութիւն գոյացնել բաղդին այս անօրինութեան դէմ։

Հաւատաւորնէքներ եւ սկսաւ ձեռնտուութեան կարգը և պսակադիր քահանան երբ երեք ամոլներուն գլուխները իրարու միացնել կը հրաւիրէր, վահէի ակնարկը ինկաւ Ատրինէի վրայ որ նշանակալից անտարբերութեամբ մը փոխարինեց զայն, և պատկերահանը եթէ վերջին յոյս մ'ալ ունէր՝ ան ալ մարեցաւ իր մէջ և արժանապատուութեան զգացումէն դրդուած աւելի գորովով սեղմեց Հայկուհիի ձեռքը։

Պակի սովորական արարողութիւնները վերջանալէ ետք Ալիս առաջին անգամ համբուրեց հօրը ձեռքը որ արցունքները զսպելու համար զերմադգային ճիգեր ընելով համբուրեց իր հարս-աղջկան ճակատը։

Ընտանիքին բոլոր անդամները շրջապատեցին միլիոնատէրը և դերձակուհին առանց նկատողութեան առնելու հրաւիրեալներուն ներկայութիւնը գոհունակ չեչտով մը,

—Օրհնեա՛լ է Աստուած, ըսաւ, որ այս բարեբախտ օրուան հասանք. ամէնքս ալ շնորհաւորելի ենք։

Նուագածուները իրենց հոգեցունց չեչտերով կը թնդացնէին սրահը ուր երկսեռ երիտասարդներ իրենց պարուհիները օր առաջ պատրաստած անհամբեր հրաւէրի մը կը սպասէին։

Տանտիրուհին տագերն ու ամուսնոյն դառնալով,

—Զգացումներու անձնատուր ըլլալու ժամանակ չէ ըսաւ, պէտք է պատշաճութենէ չչեղիլ, պարերը պիտի սկսին և գուցէ մեզի նկատի կ'առնեն։

Տիկինին այս հրաւէրին վրայ ամէնքն ալ իրականութեան եկան և սրահին ներսերը ուղղուելով խառնուեցան հիւրերուն։

Ալ անկից ետք մեկնեցան կրօնականները և մեծ ոգեւորութեամբ սկսան պարերը, որոնք մերթ ընդ մերթ կ'ընդհատէին «պիւֆէ»ի վայելքով։

Դարբինը դէմքը խոժոռած քիչ մը հրամայողի հանգամանքով վարը կը յոխորտար ստորնակարգ ծառաներուն վրայ և կը հրամայէր որ գինիին հինը և տիւզին էլ-էլինը հրամցնեն իրեն։

Իսկ Մանկասար աղան թարթսիւներն ու կրկնոցները տեղաւորելէ և գլուխը քիչ մը օդիով տաքցնելէ ետք սկսաւ կնկանը թեւէն քաշկռտել և օգնահրաւիրել զայն։ Խեղճ կինը որ սպասուհիներուն մէջ սպրթած՝ իր գոյութիւնն անգամ յայտնել չէր ուզեր. ամուսնոյն անտեղի հրաւէրներէն կապկարմիր կարած ինչ. ընելիքը չէր գիտեր.

Սրահին մէջ ալ զուարճութիւնը իր գագաթնակէտին հասած էր շնորհիւ Կարապետ աղային և Օննիկին, որոնք իրենց սրամտութեան մթերքը սկսած էին դուրս տալ։

Երկուքն ալ առիթներ կ'ստեղծէին հիւրերը դէպի չքաստեղան առաջնորդելու, ուր չռայլօրէն տարաղնուած բմպելիներու և աղանդերներու անթիւ անհամար տեսակները ամէնէն ժուժկալներն անգամ կ'գգլխէին իրենց հրապուրիչ տեսքով։ Այս առթիւ ամէնուն ալ գլուխները տաքնալ սկսած էին և Կարապետ աղան որ առիթով մը վար եկած էր, Մանկասար աղային և կնոջ վէճը տեսնելով առիթը ներկայացած սեպեց և հակառակ դարբինին քրթմնջիւններուն երկու ամուսիններուն ալ ձեռքէն բռնելով դէպի սրահ առաջնորդեց։

Օննիկ հեռուէն անոնց մուտքը տեսնելով յանկարծակիի եկաւ, և անմիջապէս դիմաւորելով,

—Ամա՛ Մանկասար աղա, ժամանակը չէ, ըսաւ։

—Ժամանակն ինչ ճիվերս տալի է-գիշերամ, պօռաց Մանկասար աղան խրոխտ դէմքով մը և կարապետ աղային ուժ առած, անէ իր գիշս էնք էկեր նը միւնպահատ տակվելիներուն մէջ տի նատինք, զէրէմ հէրիգին ըսածին միւճիպովը «տիկիրնէ կիրէն ոյնամալը»...

Կարապետ աղան որ Մանկասար աղայի ներս մտնելուն կնքահայրութիւնն պաշտօնը կը կատարէր, Օննիկի սրամտութիւնը տեսնելով աւելի եւս կը գրգռէր Մանկասար աղան։

—Հարսնիքը իմս չէ՞, Մանկասար աղա, ներս հրամէ, դուն չիգաս նէ ո՞վ պիտի գայ...

—Նէ՛ միւնասիպէթ, էֆէնտիմ, ըսաւ Մանկասար աղան, ծառայականս օր մնար իսկ քէօչէ թաշի տալայի հարսնիքին մէջ, ամա «եիրէքտէ վար էլտէ եօխ»ին մուսիպովը «Ի քեզ Տէր յուսացայ»ին պէտն եմ փակեր ու հանկոյներ։

(Շարունակելի)